

Centerpartiet

Förslag till

Planeringsdirektiv budget och investeringar 2024

Ekonomiska ramar för budget 2024 och plan 2025–2027

Grunduppdrag, driftsbudget till nämnder

Inriktningsmål och program

Tilläggsuppdrag till nämnder och bolag

Innehåll

Innehåll.....	2
Centerpartiets förslag till planeringsdirektiv för 2024–2027	4
Ekonomiska förutsättningar	5
Skatter och intäkter.....	6
Demografisk utveckling.....	7
Näringslivskonjunktur	8
Bostadsmarknad och bostadsförsörjning	10
Arbetsmarknadskonjunktur	12
Kompetensförsörjning.....	13
Löneutveckling	14
Grunduppdrag och resurstilldelning till kommunens nämnder	16
Kommunstyrelsen	18
Tekniska nämnden	21
Byggnadsnämnden.....	23
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	25
För- och grundskolenämnden	27
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.....	29
Individ- och familjenämnden	31
Äldrenämnden.....	33
Kulturnämnden	35
Fritidsnämnden	37
Personalnämnden	39
Valnämnden	40
Gemensamma nämnder	40
Inriktningsmål och förslag till program.....	41
Kommunfullmäktige styr med inriktningsmål och program.....	41
Inriktningsmål.....	42
Program för tillväxt	44
Program för social hållbarhet.....	46
Program för Klimatneutrala Umeå 2040.....	52
 God ekonomisk hushållning – Ekonomiska riktlinjer, tilläggsuppdrag och finansiella mål	 58

Uppföljning, analys och utvärdering	59
Lagstadgade planer	60
Förslag budget 2024 och plan 2025–2027 för nämnder och styrelse.....	61
Tabell 1. Förslag till budgetramar nämnder och styrelse	62
Tabell 2. Specifikation av förslag kommunstyrelsens budgetram	63
Tabell 3. Resultaträkning 2023–2027.....	63
Tabell 4. Finansieringsbudget 2023–2027	64
Tabell 5. Nyckeltal	64
Förslag till investeringsramar 2023–2027	65
Tabell 6. Förslag till investeringsramar per nämnd	65
Bilagor till planeringsdirektiv 2024	69

Centerpartiets förslag till planeringsdirektiv för 2024–2027

Detta är Centerpartiets förslag till planeringsdirektiv för 2024–2027

Förslaget baseras på kommunfullmäktiges beslut om planeringsdirektiv för 2023 (d.v.s. på senaste tillgängliga beslut om skattesats, mål, budgetramar med mera) samt andra kommunfullmäktigebeslut som är av väsentlig karaktär i ett planeringshänseende. Detta innebär att de mål och program som ingår i förslaget i huvudsak är desamma som kommunfullmäktige fastställde den 20 juni 2022. Med de ändringar och tillägg som vi i Centerpartiet anser är nödvändiga för styrningen av Umeå kommun det kommande året.

Beroende på rådande ekonomiska förutsättningar så är resultatkravet för 2024 sänkt till 0,5 procent under 2024 för att kompensera för ett allmänt höjt kostnadsläge men även för de tillfälligt kraftigt ökade pensionskostnaderna.

Den slagiga konjunkturen gör det svårare än vanligt att förutspå kommande år, och vi måste även i Umeå anpassa oss till ett kärvare ekonomiskt läge. Samtidigt skall vi glädjas åt en i det stora hela välfungerande kommun som utvecklas och där betydligt fler parametrar är positiva istället för negativa.

Även i ett kärvare ekonomiskt läge skall vi vara medvetna om att Umeå kommuns budget har en nettokostnadsram på över 9 miljarder kronor så det finns resurser för att kunna bedriva en god verksamhet. Mycket handlar om vad och hur man väljer att prioritera och vad man gör för att öka tillväxten och därigenom de tillgängliga resurserna. Från Centerpartiets sida tror vi att mycken tillväxtkraft skulle skapas om kommunen på ett mer aktivt sätt arbetade med att stärka tillväxten i hela kommunen. Idag är det i viss mån ett fokus på centralorten som inte alltid är lyckat.

I vårt förslag väljer vi att prioritera skol- och socialnämnderna som får de största ramökningarna- Det innebär inte att det saknas viktiga behov i andra nämnder, men vi måste prioritera i rådande läge!

Ekonomiska förutsättningar

Global såväl som svensk konjunktur har varit inne i en period av återhämtning efter pandemin men konjunkturen försvagas nu i mycket snabb takt. Effekterna av den globalt höga inflationen med påföljande penningpolitiska åtstramningar världen över bidrar till att alltmer bromsa efterfrågan i de flesta ekonomier.

Sverige går in i en lågkonjunktur 2023

De negativa konjunkturutsikterna och den höga inflationen har kommit snabbt och ger ett utmanande läge för hela samhällsekonomin. Sverige går in i en lågkonjunktur 2023 med negativ tillväxt, minskad efterfrågan av arbetskraft och stigande arbetslöshet som följd. Osäkerheten avseende lågkonjunkturrens omfattning och varaktighet är generellt mycket stor. SKR antar i den samhällsekonomiska prognosen att inflationsutvecklingen kommer att dämpas under 2023 som en följd av centralbankernas räntehöjningar. Det dröjer dock betydligt längre innan konjunkturen åter kommer att stärkas och först 2026 bedöms konjunkturen i Sverige nå balans. Den höga räntenivån bedöms bestå under många år, något som får betydande konsekvenser för samhällsekonomin.

Under 2023 väntas antalet sysselsatta minska något för riket som helhet och sedan dröjer det innan sysselsättningstillväxten åter antas bli stark. Sysselsättningen beräknas dock generellt ligga på en högre nivå än vid tidigare lågkonjunkturer. Sysselsättningsgraden antas under 2023–2024 nå en botten på dryga 68 procent för riket som helhet, att jämföra med knappa 64 procent efter finanskrisen 2008 och dryga 66 procent efter pandemins utbrott 2020. Prognosen för 2023 visar en sysselsättningsgrad som till och med är högre än under 2018–2019, då arbetsmarknaden präglades av högkonjunktur. Avmattningen kan i det avseendet tyckas jämförelsevis mild.

Kraftigt ökade pensionskostnader en utmaning för kommunsektorn

De ekonomiska resultaten de senaste åren har varit rekordhöga i kommuner och regioner. Det starka utgångsläget är en viktig faktor för att sektorn ska kunna klara de kostnadsökningar som väntar till följd av den historiskt höga inflationen, höjda räntor och fallande värden på finansiella placeringar. För kommunsektorn beräknas resultatet bli starkt även 2022, för att sedan falla till ett underskott år 2023. Kommunsektorn kommer att behöva hantera ett ekonomiskt svårt läge samtidigt som utmaningen med att hitta arbetskraft med rätt kompetens är stor på många håll, en utmaning som bedöms öka väsentligt kommande år. Det senare utvecklas i senare avsnitt om kompetensförsörjning.

Vad gäller det kommunala skatteunderlaget bedömer SKR att det nominella skatteunderlaget hålls uppe relativt väl de kommande åren men att pris- och löneökningar innebär att det reala skatteunderlaget bedöms minska med dämpad kommunal konsumtion som följd.

Den kraftiga inflationen påverkar pensionskostnaderna i mycket hög grad. Prisbasbeloppet ökar och kommunsektorns pensionskostnader kommer enligt SKR:s prognos att fördubblas fram till 2024. Sammantaget ökar pensionskostnaderna med 45 miljarder kronor i kommuner och regioner 2023 och ytterligare 19 miljarder 2024. Det gör att kostnadsökningen i sektorn beräknas bli en av de högsta under 2000-talet. Åren efter 2024 bedöms inflationstakten minska och därmed minskar kostnaderna för pensioner. Åren 2025 och 2026 stärks de ekonomiska förutsättningarna i takt med att pensionskostnaderna faller tillbaka igen, detta förutsatt att inflationstakten sjunker i enlighet med prognoserna.

Förutsättningar för Umeå kommun

För Umeå kommun innebär detta, liksom för kommunsektor/samhällsekonomin i övrigt att de ekonomiska förutsättningarna väsentligt kommer att försämrats. Skatteintäkterna utvecklas relativt väl i nominella tal men inflationens påverkan på kostnadsutvecklingen gör de reala förutsättningarna utmanade. En fördubbling av pensionskostnaderna mellan 2022 och 2024 innebär för Umeå kommun 310 miljoner kronor i ökade kostnader.

Umeå kommun har de senaste åren haft goda resultat och kommunens finansiella ställning har stärkts. Låneskulden har minskat med ca 1 miljard, soliditeten har stärkts och det har genomförts stora avsättningar till resultat- och utjämningsreserven (RUR). I dagsläget uppgår kommunens resultat- och utjämningsreserv, som är en inteckning i eget kapital, till 813 miljoner kronor.

Under samma period har investeringsutfallet legat på en väsentligt lägre nivå än budgeterat, vilket gör att det finns ett eftersatt investeringsbehov i framför allt verksamhetslokaler. Utifrån de kraftigt ökade pensionskostnaderna innebär förslaget på planeringsdirektiv att resultatkravet sänks till 0,5 procent för 2024 för att kompensera den tillfälliga ökningen av pensionskostnader. Detta för att undvika en alltför kraftig inbromsning i kommunens verksamheter.

Skatter och intäkter

Umeå kommun baserar sin prognos över skatteintäkter och statsbidrag på regeringens prognos över skatteunderlagets utveckling i höstpropositionen samt på Umeå kommuns egen befolkningsprognos och de antaganden dessa två prognoser vilar på.

Skatter och intäkter

Umeå kommun (mnkr)	Budget 2023	Prognos 2023	Prognos 2024	Prognos 2025	Prognos 2026	Prognos 2027
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämnning i budget 2023 och prognos 2023-2027*	8 712	8 827	9 116	9 540	9 901	10 274
<u>Specifikation prognos:</u>						
Skatteintäkter	7 531	7 590	7 826	8 262	8 622	9 007
Inkomstutjämnning	1 295	1 309	1 382	1 486	1 561	1 632
Kostnadsutjämnning	-803	-859	-895	-928	-963	-1 002
Regleringsbidrag	213	309	314	228	186	140
LSS-utjämnning	206	215	217	219	222	224
Strukturbidrag	0	0	0	0	0	0
Införandebidrag	0	0	0	0	0	0
Slutavräkning	0	-6	0	0	0	0
Fastighetsavgift	269	268	273	273	273	273
Summa	8 712	8 827	9 116	9 540	9 901	10 274

* Baserad på regeringens uppräkningsfaktorer i december 2022 och befolkningsprognoser för riket och Umeå kommun i mars 2023.

Kommunfullmäktige fastställde i juni 2022 skattesatsen för år 2023 till 22,80 kr. En förändring av skattesatsen med en skattekrona motsvarar 343 miljoner kronor i skatter och bidrag år 2024. Kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag beräknas öka med 404 miljoner kronor mellan av kommunfullmäktige beslutad budget 2023 och förslag budget 2024.

Demografisk utveckling

Pandemin har de senaste åren skapat osäkra förutsättningar för att göra prognoser kring befolkningens utveckling. Osäkerheterna har nu tilltagit än mer med anledning av kriget i Ukraina och ett ovanligt lågt antal födda i Sverige.

De senaste tio åren (2011–2021) har Sveriges befolkning ökat med närmare en miljon personer. Det motsvarar en ökning på 10,2 procent eller en årlig tillväxttakt på 1,02 procent. De kommande tio åren beräknas befolkningen öka men i en lägre takt. År 2031 beräknas Sveriges folkmängd ha ökat med drygt 500 000. Det motsvarar en ökning med 4,9 procent eller 0,49 procent per år.¹

Antalet födda ökade tillfälligt under pandemin men efter släppta restriktioner återgick antalet till den långsiktigt nedgående trend som har setts de senaste tio åren. Under det

¹ Statistiska centralbyrån (SCB)

första halvåret 2022 minskade antalet födda i Sverige med 6,7 procent jämfört med tidigare år. I tider av ökad osäkerhet inför framtiden har antalet födda historiskt minskat och mycket talar för att ett fortsatt lågt antal födda är att vänta under de kommande åren.

Umeås befolkningstillväxt tilltar under 2022 men på en lägre nivå

Umeås befolkningstillväxt under 2022 ligger något högre än utvecklingen i våra jämförelsekommuner. Befolkningsutvecklingen i Umeå kommun under 2022 är högre än under 2021 men på en lägre nivå än tidigare år. Den är därmed lägre än tidigare prognosticerat. Enligt 2022 års prognos ökar Umeå sin befolkning mellan 1 000 och 1 100 invånare. Sammantaget ger detta en förväntad tillväxt på helåret 2022 som ligger närmare 30 procent lägre än normalt. Den lägre tillväxten förklaras i likhet med riket av ett minskat antal födda, en lägre inflyttning från utlandet samt högre utflyttning till det egna länet. Under en lång följd av år så noteras ett ökande intresse för att bosätta sig och bygga på Umeås landsbygd, vilket gjort att befolkningstillväxten där är högre än i tätorten. Detta ställer ökade krav på kommunala insatser i form av service.

Umeå väntas växa långsammare på sikt

Den aktuella befolkningsprognosen 2022–2033 utgår från den faktiska befolkningen i Umeå år 2021 och sträcker sig fram till och med prognosens slutår 2033. Befolkningsutvecklingen i 2022 års prognos hamnar något lägre än i fjolårets prognos. Totalt sett prognostiseras befolkningen i Umeå kommun att växa med drygt 17 000 personer, från 130 997 invånare år 2021 till drygt 148 000 invånare 2033. Den genomsnittliga befolkningsökningen är drygt 1 450 personer årligen. Ökningstakten är jämn men något lägre i början än i slutet av prognosperioden. Den största ökningen sker mellan åren 2027–2030 med runt 1 500 årligen. Enligt prognosen kommer Umeå kommun att passera 140 000 invånare under år 2028. I slutet på mars har 2023 års befolkningsprognos presenterats. Den visar på en lägre tillväxt än 2022 års prognos, framför allt avseende 1–5-åringar under planeringsperioden.

Näringslivskonjunktur

Konjunkturläget, dess varighet och konsekvenserna för näringsliv och arbetstillfällen är även det mycket svårbedömt. Världsläget och ett flertal faktorer som ränteläge, inflation, komponentsbrist, kompetensbrist och osäker efterfrågan gör att en samlad bedömning är svår.

Konjunkturinstitutet ger en bild av att både hushåll och näringsliv har en pessimistisk syn på konjunkturen framöver. De norrländska företagen (Norrlandsfondens Konjunkturbarometer)

är dock något mindre pessimistiska och den för tillväxten så viktiga byggsektorn ser starkare ut i de fem norrlandslänen än i övriga delar av landet.

Figur 1. Konfidensindikatorn för näringslivet i Västerbotten har försvagats under 2022 i linje med övriga län och riket. Konfidensindikatorn tas fram genom en företagsenkät och mäter nuläget i näringslivet samt hur företagen ser på den närmaste framtiden (källa Norrlandsfondens konjunkturbarometer nov 2022)

Umeås näringsliv karaktäriseras av en väldigt stor branschbredd och en diversifiering med en tredjedel anställda inom tillverkande industri, företagstjänster samt platstjänster. Det har tidigare inneburit att Umeå klarat konjunktursvängningar betydligt bättre än de flesta andra platser. Till det kommer också det stora inslaget av offentliga arbetstillfällen som är mindre känsliga för skiftningar i konjunkturen.

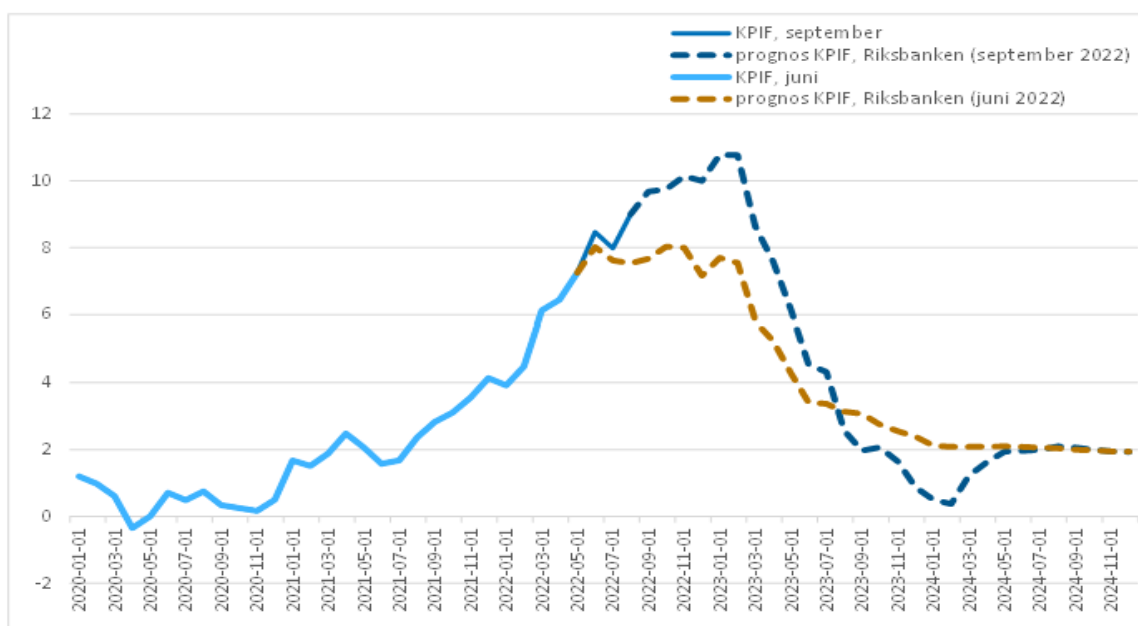
Efterfrågan på byggbar mark både för bostäder och verksamhet är fortsatt mycket stor i hela kommunen, vilket i grunden talar för att Umeå kan påverkas mindre och återhämta sig snabbare än andra kommuner. Tidsperspektivet för detta är emellertid svårt att bedöma. Viktigt för ett fortsatt bostadsbyggande i hela kommunen är att det även byggs flerbostadshus, där bör Umeå agera offensivt i omlandet på samma sätt som Skellefteå har gjort där SKEBO fått i uppdrag att bygga i flera av kommunens mindre orter.

Bostadsmarknad och bostadsförsörjning

Förutsättningarna på bostadsmarknaden har förändrats till det sämre

Efterfrågan på bostäder påverkas i huvudsak av tre underliggande faktorer: gynnsamma räntenivåer, god inkomstutveckling och en växande befolkning. Dessa faktorer påverkar därmed förutsättningarna för bostadsbyggande på alla kommuners bostadsmarknader. I avsnittet om demografi konstateras att prognosen över befolkningsutvecklingen är lägre än föregående år.

Räntenivåer och inkomstutveckling påverkas båda av inflationstakten. Riksbankens prognoser över inflationstakten har förändrats avsevärt sedan kriget i Ukraina inleddes i början av 2022. Räntekurvor har som följd justerats upp och flertalet höjningar av styrräntan har genomförts och planeras att genomföras. Detta medför att såväl bolåneräntor som andra räntor stigit snabbt. Inkomstutvecklingen har under det senaste året inte legat i paritet med den stigande inflationen samtidigt som den förväntade löneutvecklingen ligger lägre än prognostiserad inflation, vilket medför sjunkande reallöner.

Figur 2. Utveckling och prognoser av inflationstakten i Sverige, 2020-01-01 - 2024-11-01, Riksbanken

Förutsättningarna för bostadsmarknaden förändrades därmed mycket under 2022 med hög inflation, negativ reallöneutveckling och därtill stigande energipriser. I slutet av 2022 (till och med oktober månad) hade villapriserna i Umeå minskat med 9,8 procent medan bostadsrättspriserna minskat med 6,0 procent under de senaste tolv månaderna. Sjunkande priser bidrar negativt till investeringsviljan på bostadsmarknaden. När priset på bostäder sjunker minskar också produktionen.

Stora osäkerheter i bostadsbyggandet under 2024 och 2025

Bostadsbyggandet i Umeå kommun för 2023 förväntas ligga på samma nivåer som 2022 års bostadsbyggande. Det är framför allt bostadsbyggandet för 2024 och 2025 som påverkas av ökad osäkerhet på bostadsmarknaden. Bostadsproduktion är en lång process och ett stopp i uppstart av projekt idag, ger effekt på färdigställandet av bostäder under främst 2024 men även 2025. Alla indikatorer tyder på att antalet påbörjade bostäder, från att ha legat på

normala nivåer, sjunkit kraftigt under kvartal tre 2022. Även om planberedskapen stärkts under de senaste åren och Umeå kommuns förutsättningar för ökat bostadsbyggande är bättre än för några år sedan så kommer bostadsbyggandet 2025 att vara lägre, oavsett ekonomiska förutsättningar för branschen. Detta medför att kommunens bostadsbrist bedöms öka under åren 2023–2025 för att sedan återigen minska från och med 2026.

Arbetsmarknadskonjunktur

Umeå kommun är en del av den funktionella arbetsmarknadsregionen Umeåregionen, vilket innefattar Umeå med kranskommuner och till del även Örnsköldsviks kommun. Det innebär att arbetskraftsutbud och demografiska förutsättningar i övriga Västerbotten, främst Umeåregionen, påverkar arbetsmarknad och kompetensförsörjning i Umeå kommun.

Under planperioden 2024–2027 ses inga tillkommande förutsättningar som förväntas ge en tydlig förändring av nuvarande arbetsmarknadsregions omfattning. Den förstärkta färjelinjen mellan Vasa och Umeå har ännu svårt att tidsmässigt ge nya förutsättningar för den del av arbetsmarknaden som bygger på daglig pendling, vilket än så länge är en majoritet. Den stundande Norrbottniabanan och förbättrad pendlingsförutsättning på E4a norrut bedöms inte heller påverka arbetsmarknaden i närtid. Tecken finns på en något högre tidstolerans för pendlingstid vid möjlighet till distansarbete men hur denna trend stabiliseras efter pandemin är ännu svårt att bedöma. En stor del av arbetsplatserna i Umeå kommun är dessutom fortsatt platsberoende med bland annat vård, omsorg, handel, industri och tillverkning som starka branscher.

En stundande lågkonjunktur med en stark arbetsmarknad i Västerbotten

De senaste åren har präglats av stora osäkerheter på arbetsmarknaden till följd av pandemi och förändrade omvärldsfaktorer. Samtidigt har utvecklingen på arbetsmarknaden i Sverige och framför allt Västerbotten varit mycket god. Faktorer som ett starkt befintligt näringsliv, en god konjunktur, tillkomst av nya arbetsplatser och viss rörelse mellan branscher har lett till gynnsamma förhållanden.

Den stundande lågkonjunkturen förväntas påverka arbetsmarknaden i Sverige. Enligt SKR beräknas arbetslösheten 2023 stiga markant och 2024 antas andelen arbetslösa vara drygt 1 procentenhet högre än årsgenomsnittet för 2022. (7,5 procent). Flera analytiker, bland annat Nordea och Arbetsförmedlingen, lyfter dock fram Västerbotten och Norrbotten som undantagen till en inbromsning på arbetsmarknaden. De menar att de stora planerade investeringarna kopplat till redan pågående ekonomisk aktivitet kommer att ge ett fortsatt stort arbetskraftsbehov under planperioden.

Arbetsförmedlingen rapporterar hösten 2022 att de aldrig uppmätt en lägre arbetslöshet i Västerbotten (4,3 procent). I Umeå låg arbetslösheten på 4,4 procent i september månad 2022 och i flera av kranskommunerna ännu lägre. Det kan jämföras med en arbetslöshet på 6,6 procent för riket samma period.

Kompetensförsörjning

Även om ekonomin är utmanande under kommande år är kompetensförsörjningen den allra största utmaningen framöver. Antalet sysselsatta ökar betydligt långsammare under den kommande tioårsperioden och för att klara de ökade demografiska behoven med oförändrad personaltäthet beräknar SKR att 91 000 fler behöver rekryteras i kommunsektorn fram till 2031. Behoven är störst inom vård och omsorg eftersom andelen äldre personer ökar mest. Därtill behöver 319 000 pensionsavgångar ersättas i välfärden under samma period. För att klara kompetensförsörjningen kommer det att krävas förändringar i både utbud av arbetskraft och arbetssätt.

I Västerbotten är förvärvsgraden redan sedan tidigare några procent högre än i Sverige som helhet. Det innebär andelen av befolkningen i åldrarna 20–64 år som redan idag arbetar är hög, nära 80 procent. Det betyder att den tillgängliga befintliga arbetskraften i Umeåregionen är begränsad. Fortfarande finns möjligheter för fler att hitta sin plats på arbetsmarknaden men det finns inga stora grupper som idag står utanför den reguljära arbetsmarknaden och som utan påtagligt stöd kan etablera sig på arbetsmarknaden.

I Umeåregionen tillkommer under planperioden 1 500–1 800 personer med gymnasieexamen varje år. Konkurrensen om personer med en slutförd gymnasieexamen förväntas vara fortsatt hög. Antalet antagna studenter till Umeå universitet är större än någonsin och andelen distansstudenter kvarstår. Någon minskning av antalet studenter förväntas inte under planperioden. Behovet av att säkerställa att en stor andel av de studenter som läser i staden även får en anknytning till den lokala arbetsmarknaden är avgörande för kompetensförsörjning och tillväxt. Potential finns i att både nyttja studenterna som en arbetskraftsresurs under deras studietid och att ge dem en förankring som ökar möjligheten till att de stannar och blir långsiktiga invånare.

Umeå kommun som arbetsgivare behöver rekrytera cirka 1 000 tillsvidare heltidsanställda per år fram till 2031 till de kommunala verksamheterna. Eftersom den kommunala sektorn bara utgör en del av kompetensförsörjningsbehovet indikerar detta ett behov av flera tusen personer per år på arbetsmarknaden i Umeåregionen.

Större konkurrens om tillgänglig arbetskraft

De demografiska förändringarna innebär att antalet personer i arbetsför ålder kommer att minska framöver på länsnivå. Samtidigt var andelen arbetsgivare som uppgav att de upplevt brist på arbetskraft med rätt kompetens allra högst i Västerbottens län enligt Arbetsförmedlingens statistik. Därutöver finns signaler om politiska initiativ på nationell nivå för att begränsa förutsättningarna för arbetskraftsinvandring till Sverige kommande år.

För Umeå kommuns verksamheter kommer det att innebära än större konkurrens om tillgänglig arbetskraft och behov av verksamhetsanpassning, prioritering och förändring av verksamhet och arbetsmetoder för att förhindra eller minska negativa välfärdseffekter med anledning av tillfällig eller längre kompetensbrist. Detta samtidigt som befarad arbetskraftsbrist i regionen som helhet kan begränsa kommunens möjlighet att avlasta den egna verksamheten genom att under korta eller längre perioder köpa tjänster. Vidare så måste vi göra än mer för att underlätta för nysvenskar att etablera sig och komma i arbete, de människor som kommit hit från andra länder måste ses som en resurs. Här utgör Civilsamhälle en viktig möjlig väg till anställning?

Löneutveckling

Efter en lång period med högkonjunktur och stadiga reallöneökningar på den svenska arbetsmarknaden är läget nu mycket osäkert med en vikande konjunktur men regionalt förväntat relativt stark arbetsmarknad och stora kompetensförsörjningsutmaningar. Det försvårar bedömningen av faktorerna som påverkar prognosen för löneutvecklingen 2024–2027.

Behov av lönestrukturella satsningar

Det finns tydliga behov att förändra lönestrukturen. Löneläget för vissa grupper är relativt lågt, såväl nationellt som regionalt och internt i kommunen. I analysen av lönekartläggningen i Umeå kommun 2022 framkommer ett antal grupper som behöver prioriteras på grund av osakliga löneskillnader. Det finns uppenbar risk att kommunen tappar kompetens om lönestrukturell hänsyn inte tas.

Alla centrala löneavtal förnyas 2024

Utöver de lönestrukturförändringar som har identifieras påverkas löneprognosen också av de stora avtalsgruppernas förväntade avtal. På den svenska arbetsmarknaden finns en

tradition med fleråriga avtal och samtliga centrala avtal² och löneavtal med de fackliga organisationerna löper ut den sista mars 2024. Det råder stor osäkerhet kring vilka nivåer de hamnar på 2024 och för hur lång tid de kommer att löpa. Sannolikt kommer de att ligga något högre än tidigare år.

Kommunals avtalsområde är det största kommunala avtalet och styrs av exportindustrins löneutrymme, det så kallade märket. Märket 2023 kommer att påverka lönerörelse och löneavtal 2024–2027.

² Akademikeralliansen har ett tillsvidareavtal men de följer högst sannolikt övriga avtalsnivåer och konstruktioner i ett nytt avtal.

Grunduppdrag och resurstilldelning till kommunens nämnder

I mars 2021 fastställde kommunfullmäktige att alla nämnder och helägda bolag ska ha ett skriftligt grunduppdrag som förtydligar det kommunala ändamålet med nämnden/bolaget.

Kommunfullmäktige ansvarar för att fastställa grunduppdrag till nämnd och bolag.

Grunduppdraget förtydligar det kommunala ändamålet med nämnden/bolaget samt förtydligar nämndens/bolagets roll och ansvar. Grunduppdraget är specifikt för en nämnd eller ett bolag. Grunduppdragen ska vara långsiktiga och gälla för minst en mandatperiod.

Kommunfullmäktige följer årligen upp hur nämnd/bolag hanterat sitt grunduppdrag.

Grunduppdraget revideras vid behov.

För bolag framgår grunduppdraget i bolagsordning och konkretiseras genom bolagets

ägardirektiv. För nämnd framgår grunduppdraget i nämndens reglemente samt i

kommunfullmäktiges beslut om planeringsdirektiv och budget. Observera att grunduppdrag för styrelse och nämnder fastställts i kommunens *Reglemente för kommunens nämnder och styrelse* och därefter infogats i planeringsdirektivet.

Grunduppdraget är utgångspunkt för verksamhets- och bolagsstyrning

Inom ramen för tilldelat grunduppdrag har nämnder/bolag möjlighet att utifrån sina specifika förutsättningar och behov fastställa hur verksamhetsstyrning och uppföljning ska utformas. Detta innebär att varje nämnd och bolagsstyrelse inom grunduppdragets ramar, lagstiftning, övriga direktiv och riktlinjer från kommunfullmäktige har mandat att besluta om mål, uppdrag och aktiviteter för sina egna verksamheter samt besluta om vilka av nämndens respektive bolagets mål och uppdrag som ska vara tillämpliga för de externa utförare nämnden respektive bolaget tecknat avtal med. Vid utformning av nämnds- eller bolagsspecifik verksamhetsstyrning och uppföljning har dock nämnd och bolag att följa eventuella krav från lagstiftning och författning samt beslut och direktiv från kommunfullmäktige samt anvisning från kommunstyrelsen om hur styrning och uppföljning ska utformas.

Uppföljning av grunduppdraget

Uppföljning av grunduppdraget sker årligen genom att nämnd och bolag bedömer i vilken omfattning nämnden eller bolaget verkställt grunduppdraget och rapporterar sagda bedömning till kommunstyrelsen som sammanställer inför hantering i kommunfullmäktige.

Respektive nämnd lämnar rapport med bedömning av hur väl man lyckats med sitt grunduppdrag inom ramen för ordinarie verksamhetsuppföljning. Nämndens bedömning ska styrkas med sammanställning av relevanta underlag av kvantitativ och kvalitativ karaktär (statistik, mätningar, medborgar- /brukarundersökningar, medborgardialoger med mera).

Planeringsdirektiv, budget och investeringar 2024

Respektive bolag rapporterar i anslutning till delårsrapport, årsredovisning och bolagsstyrningsrapport. Kommunstyrelsen har ansvar och mandat att utforma anvisning för när och hur rapportering från nämnder och bolag ska ske.

Grunduppdrag och resurstilldelning (budget)

För att möjliggöra att nämnd/bolag har förutsättningar att fullgöra sitt grunduppdrag kan nämnd/bolag tilldelas resurser från kommunfullmäktige. Utöver medel som tilldelas från kommunfullmäktige kan nämnd och bolag ha andra intäkter som nyttjas för att finansiera nämndens eller bolagets grunduppdrag. Om kommunfullmäktige inte har fastställt annat gäller prioriteringsordningen:

- Medel före grunduppdrag: Tillgängliga medel styr grunduppdragets omfattning (bredd/djup)
- Grunduppdrag före inriktningsmål: Om tillgängliga medel ej räcker ska grunduppdrag fastställt av kommunfullmäktige prioriteras före inriktningsmål fastställda av kommunfullmäktige.
- Grunduppdrag och inriktningsmål före tilläggsuppdrag: Om tillgängliga medel ej räcker ska grunduppdrag och inriktningsmål fastställt av kommunfullmäktige prioriteras före eventuella tilläggsuppdrag fastställda av kommunfullmäktige.

Förändringar i generella förutsättningar för styrelser och nämnder

- *Justering PO-pålägg avseende arbetsgivaravgift*
Styrelse/nämnders ramar ändras då kalkylerad arbetsgivaravgift justeras ner efter anpassning till åldersstrukturen för Umeå kommuns anställda.
- *Justering PO-pålägg avseende kollektivavtalad pension*
Den del av PO-pålägget som avser kollektivavtalad pension ökar efter anpassning till kostnader för Umeå kommun enligt senaste pensionskuldsberäkning från KPA.

Kommunstyrelsen

Grunduppdrag

Kommunstyrelsen styr, leder och samordnar kommunens verksamheter och ekonomi samt följer upp och rapporterar utvecklingen i kommunens verksamheter till kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen ska samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över kommunens nämnder, bolag och av kommunen förvaltade stiftelser.

Kommunstyrelsen ska utöva en samordnad styrning, bereda ärenden inför kommunfullmäktige och ansvara för uppföljning av att fullmäktiges beslut genomförs.

Kommunstyrelsen har ansvar att leda och samordna utveckling av för kommunen strategiskt viktiga områden som ej fördelats till annan nämnd, exempelvis kommunövergripande arbete med social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet, näringslivs- och tillväxtpolitiskt arbete samt bostads- respektive markförsörjning. Dessutom har kommunstyrelsen ett särskilt ansvar för

- kommunkansli, arkiv och juridik
- arbetsgivarfrågor och lönehantering
- ekonomi, styrning och upphandling
- digitalisering
- kommunikation
- markförsörjning och exploatering
- näringslivsutveckling
- säkerhet och trygghet
- strategisk utveckling och innovation
- översiktsplanering

Kommunstyrelsen är även anställningsmyndighet för kommunens samlade förvaltningsorganisation och ansvarar för arbetsgivarpolitiken.

Uppföljning av grunduppdrag

Kommunstyrelsens grunduppdrag följs upp genom att kommunstyrelsen översiktligt redovisar de mått och steg som styrelsen vidtagit för att verkställa sitt uppdrag när det gäller

- styrning, ledning och samordning
- uppföljning och uppsikt över nämnder, bolag och andra väsentliga aktörer
- beredning och verkställande av ärenden av väsentlig karaktär som hanterats i kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen ska även följa och åiterrapportera ställning och utveckling inom strategiskt viktiga områden för kommunen, exempelvis kommunövergripande arbete med social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet, näringslivs- och tillväxtpolitiskt arbete samt bostads- respektive markförsörjning. Uppföljning av grunduppdraget ska åiterrapporteras skriftligt,

relevanta nyckeltal, indikatorer och statistik kan användas för att beskriva och analysera utfall, trender och tendenser.

Förslag på ekonomisk ram för kommunstyrelsen 2024

Kommunstyrelsens fastställda budget för 2023 (per 20 juni 2022)	-1 114,41
Kommunstyrelsens tilldelning enligt förslag i december 2022	
Ekonomisk tilldelning enligt förslaget	-1 309,33
Teknisk ramjustering KS nau 2022-11-15	-6,70
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2023	
Justering PO-pålägg avseende arbetsgivaravgift	0,54
Justering PO-pålägg avseende kollektivavtalad pension	68,02
Justering pensioner nettokostnad	-39,67
Kraftverksamhet	50,00
Kommunfullmäktiges beslut om ekonomisk tilldelning för 2024	-1 227,07
Ökad ekonomisk tilldelning 2024 jämfört med 2023	-112,66

Motiv för ökad/minskad tilldelning under 2024

För motivering av generella tillägg se sid 14

- Justering avskrivningar, pensioner, kraftverksamhet

Avskrivningar och utrangeringar har beräknats utifrån pågående investeringar och investeringsplan för perioden. Inför 2023 gäller nytt pensionsavtal för kommuner och regioner. Budgeten baseras på pensionsförvaltares kostnadsprognos för Umeå kommun, åren 2024-2027. Budgeterad nettointäkt för kraftverksamhet har justerats med 72 mnkr

- Kollektivtrafik Kommunstyrelsen tilldelas 10 mnkr för att hantera ökade kostnader för fossilfria drivmedel (Hvo-diesel) samt för att fortsätta öka turtätheten och utreda förutsättningarna för att få ett jämnare flöde av antalet resenärer över dagen genom taxeregleringar.
- Utvecklingsanslag Verksamhetsutvecklingsanslag för digitalisering utgår och omvandlas till ett verksamhetsutvecklingsanslag för omställning. Kommunstyrelsens tillväxtanslag minskas med 0,5 mnkr som överförs till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.

- Umeå folkets hus

Tilldelning till Umeå folkets hus minskas med 1,5 mnkr med anledning av minskad subvention av Guitars.

- Norrlandsoperan och Västerbottens museum

Anslagen för bidrag till Norrlandsoperan och Västerbottens museum har förstärkts efter ägarsamråd med Region Västerbotten.

- Teknisk ramjustering Tidigare verksamhetsutvecklingsanslag för bostadsförsörjning fördelas permanent till tekniska nämnden, byggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Tilläggsuppdrag

Här infogas de tilläggsuppdrag som Kommunfullmäktige tilldelar respektive nämnd för 2024.

Tilläggsuppdrag kommunstyrelsen
Tilläggsuppdrag: 2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.
Tilläggsuppdrag: 2023:8 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att köpa in mark i byarna för att underlätta bostadsbyggande i hela kommunen.

Tekniska nämnden

Grunduppdrag

Tekniska nämnden ansvarar för kommunens anläggningar; fastigheter, gator, vägar, parker och allmänna platser. Tekniska nämnden ansvarar även för kommunens interna servicefunktioner samt färdtjänst. Nämndens uppdrag är att:

- planera, bygga, förvalta och utveckla kommunens infrastruktur och offentliga utomhusmiljöer, fastigheter och IT-system
- svara för den kommunala väghållningen och förvalta offentliga platser
- försörja Umeå kommuns verksamheter med lokaler och boende för sociala behov
- svara för samordning och utveckling av kommunens IT och telefonisystem
- tillhandahålla färdtjänst
- tillhandahålla intern service inom måltider, lokalvård och vissa vaktmästartjänster
- fullgöra kommunens uppgifter avseende trafikfrågor

Nämndens ansvarsområde omfattar alla verksamheter inom teknik- och fastighetsförvaltningen vilka är Gator och parker, Fastighet, IT, Måltidsservice samt Städ- och verksamhetsservice.

Nämndens grunduppdrag kompletteras med:

”Tekniska Nämnden ansvarar för investeringar i enlighet med Umeå kommuns Klimatinvesteringsplan.”

Uppföljning av grunduppdrag

Tekniska nämndens grunduppdrag följs upp kontinuerligt och återrapporteras skriftligt till kommunfullmäktige vid delårs- och årsbokslut. Nämnden kommer fastställa och använda relevanta nyckeltal, indikatorer och statistik för att översiktligt beskriva och analysera utfall, trender och tendenser avseende grunduppdraget. Detta innebär att nämnden i löptext kortfattat beskriver om nämnden anser att grunduppdraget uppnåtts och att nämnden styrker sin bedömning med följande resultatmått:

Resultatmått/indikator	
Resultatmått/diagram andelen röda fastigheter och anläggningar ska minska	”röda anläggningar” beskriver andelen anläggningar och fastigheter med stort underhållsbehov. Förvaltningen arbetar strategiskt och metodiskt utifrån tilldelad ram för att långsiktigt stärka långtidsplanerat underhåll samt anläggningarnas

	skick och på så vis på sikt minska andelen röda fastigheter och anläggningar.
Resultatmått/diagram andelen döda och allvarligt skadade i trafiken ska minska	Resultatmåttet indikerar resultat av nämndens strategiska arbete för att skapa en trygg och säker gatumiljö
Resultatmått/diagram för standarden på kommunens gator och GC-vägar	Tekniska nämnden har gett förvaltningen i uppdrag att föreslå och definiera lämpligt nyckeltal
Resultatmått/diagram som på ett tydligt sätt följer Tekniska nämndens roll i digitaliseringsarbetet.	Tekniska nämnden har gett förvaltningen i uppdrag att föreslå och definiera lämpligt nyckeltal
Resultatmått/diagram över Andel egenägda fastigheter.	Tekniska nämnden har gett förvaltningen i uppdrag att föreslå och definiera lämpligt nyckeltal

Förslag på ekonomisk ram för tekniska nämnden 2024

Tekniska nämndens fastställda budget för 2023 (per 20 juni 2022)	-1 375,96
Tekniska nämndens tilldelning enligt förslag i december 2022	
Ekonomisk tilldelning enligt förslaget	-1 415,60
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2023	
Justering PO-pålägg avseende arbetsgivaravgift	1,54
Justering PO pålägg pensioner	-6,54
Externförhyrningar	-26,0
Drift/Underhåll Gator och vägar	-14,0
Samordning åtgärdsprogram	-2,0
Teknisk ramjustering	-0,4
Kommunfullmäktiges beslut om ekonomisk tilldelning för 2024	-1 405,0
Ökad ekonomisk tilldelning 2024 jämfört med 2023	-29,04

Motiv för ökad/minskad tilldelning under 2024

- För motivering av generella tillägg se sid 14
- Extern förhyrning Tekniska nämnden får ökad tilldelning för extern förhyrning avseende vård- och omsorgsboende Västteg.

- *Drift/underhåll gator och vägar Tekniska nämnden får även ökad tilldelning för drift/underhåll relaterat till övertagandet av vägar i samband med västra länkens färdigställande.*
- *Samordna arbetet med åtgärdsprogram klimat Tekniska nämnden får ökad tilldelning för samordning av åtgärdsprogram klimat*
- *Teknisk ramjustering Tidigare verksamhetsutvecklingsanslag för bostadsförsörjning fördelas permanent till tekniska nämnden, byggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden.*

Tilläggsuppdrag

Här infogas de tilläggsuppdrag som Kommunfullmäktige tilldelar respektive nämnd för 2024.

Tilläggsuppdrag tekniska nämnden
Tilläggsuppdrag: 2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.
Tilläggsuppdrag 2023:2 Kommunfullmäktige ger Tekniska nämnden i uppdrag att öka andelen närproducerade livsmedel i kommunens måltidsverksamhet.
Tilläggsuppdrag 2023:10 Kommunfullmäktige ger Tekniska nämnden i uppdrag att i möjligaste mån anpassa menyerna i kommunens måltidsverksamhet efter säsong för att på detta sätt underlätta för användande av lokala råvaror.

Byggnadsnämnden

Grunduppdrag

I byggnadsnämndens uppdrag ingår att verkställa kommunens fysiska planering i form av nya detaljplaner, områdesbestämmelser samt stadsdels- och kvartersöversyner. Nämnden ansvar även för lovprövning, tillsyn och prövning av strandskyddsdispens. Nämnden tar beslut om bidrag för bostadsanpassningar. Inom nämndens område finns mättnings- och kartverksamhet, förvaltning av kommunens landskaps- och fastighetsinformation samt förädling av geografiska data. Nämnden ansvarar för den kommunala lantmäterimyndigheten samt för namnsättning av stadsdelar, gator med mera. Inom sina områden arbetar byggnadsnämnden för en hållbar utveckling i Umeå.

Uppföljning av grunduppdrag

Byggnadsnämndens uppföljning av grunduppdraget sker utifrån följande perspektiv: personal, ekonomi, kund och verksamhet. Inom respektive perspektiv finns kommungemensamma eller nämndspecifika nyckeltal angivna. Samtliga nyckeltal är viktiga för uppföljningen av nämndens grunduppdrag. De nyckeltal som är särskilt viktiga eller nyckeltal inom områden där nämnden önskar en förflyttning åsätts ett målvärde eller målintervall som följs upp av nämnden per månad, tertial eller år.

Förslag till ekonomisk ram för byggnadsnämnden 2024

Byggnadsnämndens fastställda budget för 2023 (per 20 juni 2022)	-53,51
Byggnadsnämndens tilldelning enligt förslag i december 2022	
Ekonomisk tilldelning enligt förslaget	-55,05
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2023	
Justering PO-pålägg avseende arbetsgivaravgift	0,25
Justering PO-pålägg avseende kollektivavtalad pension	-1,07
Kommunfullmäktiges beslut om ekonomisk tilldelning för 2024	-50,00
Ökad ekonomisk tilldelning 2024 jämfört med 2023	3,51

Motiv för ökad/minskad tilldelning under 2024

Ramminskning pga. minskat inflöde av ärenden

Tilläggsuppdrag

Här infogas de tilläggsuppdrag som Kommunfullmäktige tilldelar respektive nämnd för 2024.

Tilläggsuppdrag byggnadsnämnden
Tilläggsuppdrag: 2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.
Tilläggsuppdrag 2023:3 Kommunfullmäktige ger Byggnadsnämnden i uppdrag att ta fram kommunala detaljplaner för småhusbebyggelse i hela kommunen

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Grunduppdrag

I miljö- och hälsoskyddsnämndens uppdrag ingår att möjliggöra god hälsa och en hållbar utveckling i Umeå. Nämnden ansvarar för prövning och tillsyn beträffande miljö- och hälsoskyddsområdet, livsmedelssäkerhet samt serveringstillstånd. Nämnden bidrar med underlag för en god samhällsplanering och utveckling genom miljöövervakning, energieffektivisering och klimatpåverkan, naturvård samt kompetensstöd i miljöfrågor vid översiktsplanering och detaljplanering. Nämnden ansvarar också för den lagstadgade budget- och skuldrådgivningen samt för att tillvarata konsumenternas intressen inom konsumentpolitikens område. I tillägg till det ska kommunens förvaltare fullgöra uppgifter enligt föräldrabalken. Nämnden ansvarar även för att avgöra i vilken omfattning tillsynsansvar enligt miljöbalken ska övertas från länsstyrelsen.

Uppföljning av grunduppdrag

Nämndens uppföljning av grunduppdraget sker utifrån följande perspektiv: personal, ekonomi, kund och verksamhet. Inom respektive perspektiv finns kommungemensamma eller nämndspecifika nyckeltal angivna. Samtliga nyckeltal är viktiga för uppföljningen av nämndens grunduppdrag. De nyckeltal som är särskilt viktiga eller nyckeltal inom områden där nämnden önskar en förflyttning åsätts ett målvärde eller målintervall som följs upp av nämnden per månad, tertial eller år.

Förslag till ekonomisk ram för miljö- och hälsoskyddsnämnden 2024

Miljö- och hälsoskyddsnämndens fastställda budget för 2023 (per 20 juni 2022)	-18,99
Miljö- och hälsoskyddsnämndens tilldelning enligt förslag i december 2022	
Ekonomisk tilldelning enligt förslaget	-19,54
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2023	
Justering PO-pålägg avseende arbetsgivaravgift	0,10
Justering PO-pålägg avseende kollektivavtalad pension	-0,51
Kommunfullmäktiges beslut om ekonomisk tilldelning för 2024	-19,00
Ökad ekonomisk tilldelning 2024 jämfört med 2023	-0,01

Motiv för ökad/minskad tilldelning under 2024

Tilläggsuppdrag

Här infogas de tilläggsuppdrag som Kommunfullmäktige tilldelar respektive nämnd för 2024.

Tilläggsuppdrag miljö- och hälsoskyddsnämnden
Tilläggsuppdrag: 2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.

För- och grundskolenämnden

Grunduppdrag

Nämnden har ett övergripande ansvar för att alla barn folkbokförda i kommunen har tillgång till förskola och pedagogisk omsorg samt skolgång i kommunens egna eller i fristående verksamheter. Nämnden ansvarar för kommunal förskola inklusive förskolor på minoritetsspråk, pedagogisk omsorg i form av dagbarnvårdare och nattisverksamhet, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och fritidshem.

Nämnden ansvarar för att fördela resurser till egen verksamhet och till fristående verksamheter enligt bidrag på lika villkor. Vidare har nämnden ansvar för skolpliktsbevakning och samverkan med fristående verksamheter i egenskap av hemkommun, samt att bevilja tillstånd och genomföra tillsyn av fristående förskoleverksamheter eller pedagogisk omsorg.

Nämnden ska säkerställa att den kommunala utbildningen utgår från grundläggande demokratiska värderingar och alla barn och elevers lika värde.

Uppföljning av grunduppdrag

Nämnden följer upp sitt grunduppdrag via tertiärrapporter, styrkort och intern kontroll. Baserat på underliggande rapportering gör nämnden bedömning av grunduppdragets genomförande och återrapporterar bedömningen till kommunfullmäktige.

Förslag till ekonomisk ram för- och grundskolenämnden 2024

För- och grundskolenämndens fastställda budget för 2023 (per 20 juni 2022)	-2 237,66
För- och grundskolenämndens tilldelning enligt förslag i december 2022	
Ekonomisk tilldelning enligt förslaget	-2 302,11
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2023	
Justering PO-pålägg avseende arbetsgivaravgift	5,81
Justering PO-pålägg avseende kollektivavtalad pension	-22,91
Kommunfullmäktiges beslut om ekonomisk tilldelning för 2024	-2 306,21
Ökad ekonomisk tilldelning 2024 jämfört med 2023	-68,55

Motiv för ökad/minskad tilldelning under 2024

Tilläggsuppdrag

Här infogas de tilläggsuppdrag som Kommunfullmäktige tilldelar respektive nämnd för 2024.

Tilläggsuppdrag för- och grundskolenämnden

Tilläggsuppdrag: 2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.

Tilläggsuppdrag: 2023:4 Kommunfullmäktige ger För och Grundskolenämnden i uppdrag att skyndsamt analysera och vid behov öka tillgången på förskoleplatser på landsbygden.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Grunduppdrag

Nämnden har ett övergripande ansvar för att alla ungdomar och unga vuxna boende i kommunen har tillgång till skola i kommunens egna verksamheter eller i fristående verksamheter. Nämnden ansvarar för kommunens gymnasieskolor, anpassad gymnasieskola, Elitidrottsgymnasium (NIU- och RIG) och Riksgymnasium för rörelsehindrade (RH-gymnasium).

Nämnden ansvarar för att fördela resurser till egen verksamhet och fristående verksamheter enligt bidrag på lika villkor, samt svara för insyn och samråd gällande fristående gymnasieskolor. Nämnden ska säkerställa att nämndens verksamheter ger eleverna en grund för fortsatta studier och/eller yrkesverksamhet, samt ett aktivt deltagande i samhället i övrigt. Nämnden ansvarar övergripande för ledning, samordning och utveckling av skolväsendet.

Vidare har nämnden ett samlat ansvar för det kommunala aktivitetsansvaret och kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå, gymnasienivå och som anpassad utbildning samt svenska för invandrare (SFI). Nämnden svarar vidare för arbetsmarknad och integration, genom att tillhandahålla sysselsättningsbefrämjande åtgärder samt mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning

Uppföljning av grunduppdrag

Nämnden följer upp sitt grunduppdrag via tertiärrapporter, styrkort och intern kontroll. Baserat på underliggande rapportering gör nämnden bedömning av grunduppdragets genomförande och återrporterar bedömningen till kommunfullmäktige.

Förslag till ekonomisk ram gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2024

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens fastställda budget för 2023 (per 20 juni 2022)	-576,46
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens tilldelning enligt förslag i december 2022	
Ekonomisk tilldelning enligt förslaget	-593,06
Teknisk ramjustering KS nau 2023-04-04	0,45
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2023	
Justering PO-pålägg avseende arbetsgivaravgift	1,59
Justering PO-pålägg avseende kollektivavtalad pension	-6,72
Kommunfullmäktiges beslut om ekonomisk tilldelning för 2024	-597,74
Ökad ekonomisk tilldelning 2024 jämfört med 2023	-21,28

Motiv för ökad/minskad tilldelning under 2024

Tilläggsuppdrag

Här infogas de tilläggsuppdrag som Kommunfullmäktige tilldelar respektive nämnd för 2024.

Tilläggsuppdrag gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
Tilläggsuppdrag: 2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.
Tilläggsuppdrag: 2023:8 Kommunfullmäktige ger Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden i uppdrag att aktivt initiera ytterligare åtgärder för de elever som drabbats negativt av distansundervisningen.

Individ- och familjenämnden

Grunduppdrag

Individ- och familjenämndens grunduppdrag är att tillgodose behov av stöd och omsorg inom socialtjänstens lagstadgade ansvarsområde för att stärka och trygga den enskilde att leva ett självständigt liv. Socialtjänsten arbetar förebyggande för att främja jämlika levnadsvillkor.

Grunduppdraget omfattar att:

- ge stöd, omsorg och skydd till barn, unga och vuxna
- ge stöd och service till barn, unga och vuxna med funktionsnedsättning
- ge stöd till självförsörjning och tillgodose behov av försörjningsstöd
- tillgodose behov av råd, stöd samt handläggning av familjerättsliga frågor
- tillhandahålla familjerådgivning
- erbjuda hälso- och sjukvård till personer i bostad med särskild service och under vistelsetid på daglig verksamhet
- erbjuda hälso- och sjukvård till personer i ordinärt boende (hemsjukvård under 65 år).

Uppföljning av nämndens grunduppdrag

Enligt ledningssystem för kvalitet (SOSFS 2011:9) ska verksamheterna planera, leda, kontrollera, följa upp, utvärdera och förbättra verksamheten. Med hjälp av processer, rutiner samt ett systematiskt förbättringsarbete ska verksamheten uppnå god kvalitet. För huvudprocessen *Tillgodose behov av stöd och omsorg* är nämndens målsättning *Att stärka den enskildes förmåga att leva ett självständigt liv* utgångspunkten i nämndens uppföljningsstruktur. Uppföljningsstrukturen utgår ifrån ett systematiskt kvalitetsarbete i nämndens delprocesser och ger förutsättningar att följa och synliggöra nämndens verksamhet. Eftersom delprocesserna och grunduppdraget är tätt sammankopplat bidrar strukturen till att möjliggöra uppföljning av nämndens grunduppdrag. Genom att övergripande sammanfatta arbetet i delprocesserna kan nämnden bedöma i vilken utsträckning nämnden har verkställt sitt grunduppdrag.

Förslag till ekonomisk ram för individ- och familjenämnden 2024

Individ- och familjenämndens fastställda budget för 2023 (per 20 juni 2022)	-1 572,28
Individ- och familjenämndens tilldelning enligt förslag i december 2022	
Ekonomisk tilldelning enligt förslaget	-1 617,57
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2023	
Justering PO-pålägg avseende arbetsgivaravgift	3,38
Justering PO-pålägg avseende kollektivavtalad pension	-13,21
Kommunfullmäktiges beslut om ekonomisk tilldelning för 2024	-1 627,40
Ökad ekonomisk tilldelning 2024 jämfört med 2023	-55,12

Motiv för ökad/minskad tilldelning under 2024

Tilläggsuppdrag

Här infogas de tilläggsuppdrag som Kommunfullmäktige tilldelar respektive nämnd för 2024.

Tilläggsuppdrag Individ- och familjenämnden
Tilläggsuppdrag: 2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.
Tilläggsuppdrag: 2023:9 Kommunfullmäktige ger Individ- och familjenämnden i uppdrag att öka rekryteringen av kontaktpersoner för att förbättra livskvaliteten för de som är beroende av detta stöd samt för att minska kommunens viteskostnader.

Äldrenämnden

Grunduppdrag

Äldrenämnden ansvarar för kommunens insatser inom äldreomsorg samt hälso- och sjukvård på primärvårdsnivå i den enskildes hem för personer 65 år och äldre.

Äldreomsorgens insatser är frivilliga och ges efter en ansökan från den enskilde och utifrån en individuell bedömning.

Äldrenämndens övergripande uppdrag är att främja självständighet och kvarboende. Detta sker genom förebyggande verksamhet, information kring seniorlivet och aktiviteter som främjar hälsa och välmående hos den enskilde.

Äldrenämndens ger service, vård och omsorg i form av hemtjänst och hemsjukvård samt stöd i form av dagverksamhet, korttidsboende samt stöd och avlastning för anhöriga. Är den enskilde i behov av heldygnsoomsorg och omfattande hälso- och sjukvård bedöms behov av plats på ett vård- och omsorgsboende.

Uppföljning av nämndens grunduppdrag

Äldrenämnden följer upp grunduppdraget, mål och uppdrag genom uppföljning av aktiviteter, resultatmätt samt ekonomiskt utfall. Nämndens uppföljning syftar även till att kunna jämföra utvecklingen över tid samt med andra kommuner. Baserat på nämndens uppföljning, egen och statlig tillsyn och inlämning av officiell statistik gör nämnden bedömning av grunduppdragets genomförande och återskärter bedömningen till kommunfullmäktige.

Förslag till ekonomisk ram för äldrenämnden 2024

Äldrenämndens fastställda budget för 2023 (per 20 juni 2022)	-1 263,05
Äldrenämndens tilldelning enligt förslag i december 2022	
Ekonomisk tilldelning enligt förslaget	-1 299,43
Teknisk ramjustering KS nau 2023-04-04	-0,45
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2023	
Justering PO-pålägg avseende arbetsgivaravgift	3,26
Justering PO-pålägg avseende kollektivavtalad pension	-13,27
Kommunfullmäktiges beslut om ekonomisk tilldelning för 2024	-1 309,88
Ökad ekonomisk tilldelning 2024 jämfört med 2023	-46,83

Motiv för ökad/minskad tilldelning under 2024

Tilläggsuppdrag

Här infogas de tilläggsuppdrag som Kommunfullmäktige tilldelar respektive nämnd för 2024.

Tilläggsuppdrag äldrenämnden

Tilläggsuppdrag: 2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.

Tilläggsuppdrag: 2023:5 Kommunfullmäktige ger Äldrenämnden i uppdrag att undersöka möjligheterna att införa en geografiskt organiserad Äldreomsorg där kommunens olika insatser organiseras ur ett geografiskt perspektiv.

Tilläggsuppdrag 2023: 10 **Kommunfullmäktige ger Äldrenämnden i uppdrag att genom medborgardialog, brukarundersökning eller andra typer av riktade insatser verka för att utreda och där så bedöms lämpligt initiera insatser där den alltmer växande gruppen aktiva äldres potential tas tillvara inom kommunens verksamheter.**

Kulturnämnden

Grunduppdrag

Kulturnämnden svarar för folkbibliotek, Skolbiblioteksservice, konstverksamhet, kulturskola, kvinnohistoriskt museum, kultur i skolan, kultur för seniorer, arrangemang i Väven och kommungemensamma arrangemang samt den kommungemensamma konstsamlingen.

Utöver detta svarar Kulturnämnden för Sveriges Depåbibliotek och lånecentral samt stöd till kulturföreningar, kulturfestivaler och studieförbund. Kulturnämnden fördelar stipendier och annat stöd till kulturutövare samt till samlingslokaler.

Kulturnämnden ska medverka i kommunens arbete med stadsmiljö- och bevarandefrågor och i kommunövergripande kulturfrågor som handläggs av andra nämnder och styrelser.

Kulturnämnden ska inom sitt ansvarsområde stödja och främja yttrandefriheten, möjliggöra konstnärliga upplevelser, stödja skapande verksamhet, samarbeta och samråda med samhällsorgan, föreningar, intresseorganisationer, övriga tillskyndare inom verksamhetsområdet samt stödja och främja internationellt kulturutbyte.

Uppföljning av nämndens grunduppdrag

Kulturnämnden följer upp sitt grunduppdrag i verksamhetens tertiärrapportering, intern kontroll, kvalitetsdeklarationer, uppföljning av kulturpolitiskt program samt i uppföljning av biblioteksplanen. Baserat på underliggande rapportering gör nämnden bedömning av grunduppdragets genomförande och återrapporterar bedömningen till kommunfullmäktige.

Förslag till ekonomisk ram för kulturnämnden 2024

Kulturnämndens fastställda budget för 2023 (per 20 juni 2022)	-159,18
Kulturnämndens tilldelning enligt förslag i december 2022	
Ekonomisk tilldelning enligt förslaget	-163,76
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2023	
Justering PO-pålägg avseende arbetsgivaravgift	0,35
Justering PO-pålägg avseende kollektivavtalad pension	-1,43
Kommunfullmäktiges beslut om ekonomisk tilldelning för 2024	-160,00
Ökad ekonomisk tilldelning 2024 jämfört med 2023	-0,82

Motiv för ökad/minskad tilldelning under 2024

Minskad uppräknings pga. sämre ekonomiskt läge.

Tilläggsuppdrag

Här infogas de tilläggsuppdrag som Kommunfullmäktige tilldelar respektive nämnd för 2024.

Tilläggsuppdrag kulturnämnden
Tilläggsuppdrag: 2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.
Tilläggsuppdrag: 2023:6 Kommunfullmäktige ger Kulturnämnden i uppdrag att säkerställa lokaler för Kulturskolans framtida verksamhet.

Fritidsnämnden

Grunduppdrag

Fritidsnämnden ansvarar för att erbjuda Umeås invånare ett rikt, jämlikt, jämställt och hållbart fritidsutbud, där barn och ungas delaktighet och möjlighet till utveckling har en särställning. Nämnden erbjuder fritidsaktiviteter och inkluderande mötesplatser, för unga liksom för vuxna med intellektuell funktionsnedsättning. Nämnden har det samlade ansvaret för handläggning av kommunens föreningsbidrag, samt ett särskilt uppdrag att stödja föreningslivet och främja det ideella engagemanget.

Nämnden ansvarar för skötsel och uthyrning av idrotts- och fritidsanläggningar, både för elit- och breddidrott. I uppdraget ingår även skötsel av friluftsområden samt fiskefrämjande åtgärder. Nämnden har i uppdrag att erbjuda Umeås invånare badupplevelser, friskvård samt ansvara för simundervisning för samtliga grundskoleelever.

Uppföljning av nämndens grunduppdrag

Uppföljning av fritidsnämndens grunduppdrag och tillfälliga satsningar sker varje tertiäl. Uppföljningen resulterar i en rapport där nämnden samtidigt följer upp utfall kring ekonomi och personal. I slutet av året återrapporteras även mätbara mål och indikatorer. Enskilda beslut dokumenteras och följs upp löpande enligt plan. Tertiälvis följer nämnden också upp åtgärderna i internkontrollplanen. Utöver detta görs också ett antal revisioner av verksamheten varje år, antingen av kommunrevisionen eller internt inom ramen för kvalitetsarbetet. Resultatet av revisionerna och eventuella åtgärder återkopplas till nämnd. Baserat på rapportering och revision gör nämnden bedömning av grunduppdragets genomförande och återrapporterar bedömningen till kommunfullmäktige.

Förslag till ekonomisk ram fritidsnämnden 2024

Fritidsnämndens fastställda budget för 2023 (per 20 juni 2022)	-146,81
Fritidsnämndens tilldelning enligt förslag i december 2022	
Ekonomisk tilldelning enligt förslaget	-151,04
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2023	
Justering PO-pålägg avseende arbetsgivaravgift	0,30
Justering PO-pålägg avseende kollektivavtalad pension	-1,28
Tillskott hyra Navet	-0,80
Kommunfullmäktiges beslut om ekonomisk tilldelning för 2024	-152,01

Motiv för ökad/minskad tilldelning under 2024

Tillskott för höjd hyra på Navet.

Tilläggsuppdrag

Här infogas de tilläggsuppdrag som Kommunfullmäktige tilldelar respektive nämnd för 2024.

Tilläggsuppdrag fritidsnämnden

Tilläggsuppdrag: 2023:1 **Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.**

Tilläggsuppdrag: 2023:7 Kommunfullmäktige ger Fritidsnämnden i uppdrag att återkomma med plan för var och hur fotbollstältet skall sättas upp.

Personalnämnden

Grunduppdrag

Nämnden är kommunens samordnande nämnd för personalstrategiska frågor. Nämnden samordnar och verkar för att Umeå kommun har en enhetlig och sammanhållen personalpolitik samt följer upp och rapporterar utveckling och ställning i personalpolitiska frågor till kommunfullmäktige och nämnderna.

Uppföljning av nämndens grunduppdrag

Nämnden följer upp sitt grunduppdrag via egen och andra nämnders tertiärrapportering, styrkort och intern kontroll samt via personalnämndens specifika årsrapport. Baserat på underliggande rapportering gör nämnden bedömning av grunduppdragets genomförande och återrapporterar bedömningen till kommunfullmäktige.

Förslag till ekonomisk ram för personalnämnden 2024

Personalnämndens fastställda budget för 2023 (per 20 juni 2022)	-1,23
Personalnämndens tilldelning enligt förslag i december 2022	
Ekonomisk tilldelning enligt förslaget	-1,27
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2023	
Justering PO-pålägg avseende arbetsgivaravgifter	0,003
Kommunfullmäktiges beslut om ekonomisk tilldelning för 2024	
Ökad ekonomisk tilldelning 2024 jämfört med 2023	-0,03

Motiv för ökad/minskad tilldelning under 2024

Valnämnden

Förslag till ekonomisk ram för valnämnden 2024

Valnämndens fastställda budget för 2023 (per 20 juni 2022)	-3,26
Valnämndens tilldelning enligt förslag i december 2022	
Ekonomisk tilldelning enligt förslaget	-3,36
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2023	
Justering PO-pålägg avseende arbetsgivaravgift	0,01
Justering PO-pålägg avseende kollektivavtalad pension	-0,03
Kommunfullmäktiges beslut om ekonomisk tilldelning för 2024	-16,38
Ökad ekonomisk tilldelning 2024 jämfört med 2023	-13,12

Motiv för ökad/minskad tilldelning under 2024

EP-Val

Gemensamma nämnder

Umeå kommun har fyra gemensamma nämnder med andra kommuner. Budget för dessa hanteras i samråd med övriga deltagande kommuner och fastställs av Umeå kommunfullmäktige.

Inriktningsmål och förslag till program

Kommunfullmäktige styr med inriktningsmål och program

Kommunfullmäktige fastställde i mars 2021 riktlinjer för aktiverande styrning i Umeå kommun, där framgår att kommunfullmäktige använder inriktningsmål för att skapa riktning och förändring i en avgränsad fråga eller inom ett avgränsat område som är gemensamt för flera kommunala aktörer.

- Inriktningsmålen kan syfta till att skapa såväl utvecklings- som driftskapacitet.
- Inriktningsmålen berör alltid flera kommunala aktörer.
- Inriktningsmålen bör vara långsiktiga och gälla för minst en mandatperiod.
- Inriktningsmålen ska vara minst 3 och maximalt 9

Ett givet inriktningsmål ska enbart destineras till de namngivna nämnder och bolag som:

- särskilt ska prioritera arbete med just detta inriktningsmål
- bedöms ha de reella förutsättningar som krävs för att inriktningsmålet ska uppnås

På följande sidor presenteras kommunens inriktningsmål med tillhörande program. I beredningsprocessen får alla nämnder och bolag möjlighet att yttra sig över dem. Även om inte alla nämnder är direkt involverade i arbetet med ett givet inriktningsmål och program så förväntas alla nämnder verka för att inriktningsmålen ska uppfyllas och att program med fokusområden och åtgärder kan verkställas. Eventuella inriktningsmål som destineras till bolag ska infogas i bolagets ägardirektiv varpå förändrat ägardirektiv fastställs vid bolagstämma och därefter anmäls till kommunfullmäktige.

Ett program fungerar som en konkretisering och inramning av respektive inriktningsmål som kommunfullmäktige antar. Ett program omfattar nya eller befintliga planer, strategier, projekt, tilläggsuppdrag, samverkansavtal och överenskommelser som bedöms vara relevanta och väsentliga för kommunens möjligheter att nå det inriktningsmål som programmet ska stödja. Ett program berör oftast flera nämnder och bolagsstyrelser. Kommunstyrelsen har ansvar och mandat att upparbeta, upprätthålla och vid behov utveckla kommungemensam modell för programhantering.

Varje program inleds med beskrivning av vad som ska prioriteras och utgöra fokusområden under kommande planeringsperiod. För att följa och analysera kommunkoncernens utveckling mot målbilden kan kommunövergripande indikatorer kopplas till varje inriktningsmål. I varje program finns även förteckning över de styrande dokument som inryms i programmet.

Inriktningsmål

Mål 1. Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050

Samordningsansvar: kommunstyrelsen.

Mål 1 destinerar särskilt till: kommunstyrelsen, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, byggnadsnämnden, tekniska nämnden samt Umeå energi, AB Bostaden och Infrastruktur i Norr AB

Mål 2. Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden

Samordningsansvar: kommunstyrelsen och individ- och familjenämnden.

Mål 2 destinerar särskilt till: individ- och familjenämnden, för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, fritidsnämnden, kulturnämnden, byggnadsnämnden, äldrenämnden och AB Bostaden samt tekniska nämnden.

Mål 3. Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv

Samordningsansvar: kommunstyrelsen.

Mål 3 destinerar särskilt till: för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, individ- och familjenämnden, tekniska nämnden samt äldrenämnden.

Mål 4. Umeå ska vara klimatneutralt till 2040

Samordningsansvar: kommunstyrelsen.

Mål 4 destinerar särskilt till: kommunstyrelsen, byggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, tekniska nämnden, Umeå kommunföretag, AB Bostaden, Umeå energi, samt Vakin

Mål 5. För att klara kompetensförsörjningen, förbättra arbetsmiljö och ge bättre medborgarnytta ska de möjligheter som den digitala transformationen innebär vara förstahandsalternativet för Umeå kommuns verksamhetsutveckling

Samordningsansvar: kommunstyrelsen.

Mål 5 destinerar särskilt till: kommunstyrelsen, personalnämnden, äldrenämnden, individ-

och familjenämnden, tekniska nämnden, för- och grundskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden samt Umeå energi

Program för tillväxt

Programmet är en konkretisering av inriktningsmål 1 - Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.

Programmets syfte är att prioritera och lyfta viktiga fokusområden, faktorer och förmågor som Umeå behöver utveckla för att kunna bibehålla och stärka tillväxten där den befolkningsmässiga tillväxten kräver ca 35 000 arbetstillfällen netto till år 2050. Umeå är på god väg men samtidigt behöver vi stärka arbetet inom angivna områden.

Tillväxtprogrammets tre fokusområden

Programmet för tillväxt tar sin utgångspunkt och bygger vidare på det arbete som har gjorts och som pågår inom Näringslivsstrategins och Översiktsplanens genomförande samt den tillväxtrapport som tagits fram under 2021. Utifrån denna grund har kommunfullmäktige fastställt följande fokusområden för perioden 2023–2024:

1. Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer

Med en växande befolkning måste fler bostäder tillkomma och vi måste fortsätta växa med människorna i fokus. Nya bostäder ska komplettera befintliga stadsdelar och tätorter, samt tillkomma inom kollektivtrafikstråk. Nya bostadsområden ska ha hög täthet. Ett svagt bostadsbyggande är en tydlig hämmare av tillväxt och motsatt, en hög takt i bostadsbyggandet driver tillväxt och stärker även för Umeå viktiga branscher såsom bygg och fastighet. Kommunen skall aktivt stimulera bostadsbyggande i hela kommunen.

2. Universiteten som tillväxtmotorer

Universiteten har varit den enskilt viktigaste faktorn bakom Umeås starka tillväxt. Platsen Umeå och Umeå Kommun har på många olika sätt växt ihop med universiteten och samverkan sker både på övergripande nivå men även brett inom områden som tex gemensamma innovationsmiljöer, kompetensförsörjning och talangattraktion.

3. Etableringar och företagens tillväxt

Fokus på arbetstillfällen och hur vi kan nyttja och stärka Umeås diversifiering och förmåga att växa inom alla sektorer. Men även ett starkt fokus på att stärka Umeås förmåga att attrahera, omhänderta och utveckla etableringar utifrån omvärldens efterfråga på ren energi och att Umeås specifika styrkor tillvaratas.

Uppföljning

För varje fokusområde kommer prioriterade delmål och måttal med indikatorer tas fram och konkretiseras i handlings- och aktivitetsplaner. Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda målen till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen följer årligen upp program och handlingsplan i ordinarie programuppföljning. Kommunstyrelsen kan sedan revidera handlingsplanen vid behov. Revidering ska ske genom gemensam beredning. Näringslivsavdelningen och avdelningen Övergripande planering har uppdrag från kommunstyrelsen att vara programansvariga och har därmed det operativa ansvaret för samordning, uppföljning och utvärdering av programmet. Indikatorer kommer att tas fram i respektive handlingsplan.

Riktade utvecklingsanslag för tillväxtområdet

Anslag (tkr)	Budget 2023	Budget 2024	Plan		
			2025	2026	2027
Utvecklingsanslag tillväxt	20 315				

Relaterade dokument

Övergripande styrdokument

- Strategisk plan 2016–2028
- Umeå kommuns Näringslivsstrategi
- Umeå kommuns Översiktsplan
- Umeå kommuns Bostadsförsörjningsprogram

Övriga relaterade dokument

- Program för social hållbarhet
- Program för klimatneutralitet
- Program för digitalisering
- Umeås stadsdelar – så står det till
- CEMR-deklarationen (jämställdhet)
- Globala målen – Agenda 2030
- Social progress declaration

Tilläggsuppdrag relaterade till program tillväxt

Här infogas de tilläggsuppdrag för 2024 som relaterar till inriktningsmålet.

Tilläggsuppdrag
2024:?
2024:?
2024:?

Program för social hållbarhet

Programmet är en konkretisering av inriktningsmål två och tre; Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden, samt Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

Programmets syfte är att bidra till att uppnå kommunens ambitioner att motverka ökade skillnader mellan medborgarna genom att bygga kommunen och verksamheterna så jämlikt och jämställt som möjligt och aktivt arbeta för att skapa goda livsvillkor för alla³.

Programmet för social hållbarhet tar sin utgångspunkt i, och bygger vidare på, det arbete som har gjorts och som pågår inom kommissionen för ett socialt hållbart Umeå, Umeås strategiska jämställdhetsarbete, samt Umeås brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete.

Utifrån denna grund har kommunfullmäktige fastställt fem fokusområden

1. Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden
2. Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället och sina egna liv
3. Barns uppväxtvillkor
4. Boende och bebyggelsemiljö
5. Arbete och försörjning

I programmet för social hållbarhet sätts social hållbarhet i relation till värden såsom goda, jämlika och jämställda levnadsvillkor. Goda villkor för hälsa utgör en central del av samhällets sociala hållbarhet. En socialt hållbar kommun är inkluderande, trygg och skapar förutsättningar för välbefinnande för alla invånare.

Olika grupper har olika förutsättningar och olika villkor på grund av dessa. Dessa skillnader i livsvillkor och levnadsförhållanden kan delvis synliggöras genom statistik, men för att underlaget ska bli ett verktyg för förändring mot ökad social hållbarhet behövs analyser och åtgärder för en jämnare fördelning av makt och resurser samt att skapa förutsättningar för alla att ha samma makt och möjlighet att påverka sin livssituation.

³ Se *Umeå kommuns strategiska plan 2016–2028* för en beskrivning och definition av det strategiska området *Goda livsvillkor*.

Social hållbarhet är komplext och kräver bred samverkan mellan aktörer på alla nivåer för att möta de gemensamma samhällsutmaningarna. I arbetet med social hållbarhet är ett helhetsperspektiv av stor betydelse, så att insatser inte enbart sker punktvis för särskilda platser eller särskilda grupper.

Umeå bör i sitt arbete med social hållbarhet sträva efter områden där möten mellan människor möjliggörs. Ett grundantagande är att om människor möts skapas tillit och förtroende och att detta är centralt för välbefinnande. Därför är den starka tilliten i Umeå en viktig utgångspunkt. Tilliten skapar gemenskap och trygghet – men tilliten är också grunden till innovation och nytänkande. Samtliga fokusområden ska även fortsätta främja sociala innovationer och medskapande mellan offentlig sektor, civilsamhälle, näringsliv, forskarsamhälle och alla andra som bor och verkar i Umeå.

Fokusområde 1 - Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden

Detta fokusområde syftar till att Umeå på väg mot 200 000 invånare ska fortsätta vara en trygg, öppen och socialt sammanhållen kommun med hög grad av tillit och välbefinnande.

1.1 Förhindra framväxten av segregation och utsatta områden

I arbetet ingår att utveckla hur kommunen mellan olika förvaltningar kan arbeta mer tillsammans, samt med andra aktörer och civilsamhället, detta i syfte att förbättra och utveckla arbetsmetoderna för att skapa ännu bättre förutsättningar för tidiga insatser och långsiktiga verksamheter. Huvudansvar: KS, IFN, FGN, BN, TN, Än, UKF genom Bostaden och Ultra

1.2 Ett Umeå fritt från våld

Arbetet med ett Umeå fritt från våld utgår ifrån Umeå kommuns handlingsplan mot våld. Huvudansvar: KS, IFN, TN, Än, UKF genom Bostaden och Ultra

1.3 Förebyggande insatser och trygghetsarbete

En utökning av det förebyggande arbetet – att tidigt nå ut med stöd och att med rätt insatser stärka tilltron till samhällets institutioner och delaktighet i samhället och minska social oro för att på så vis förebygga behov av mer genomgripande insatser inom ramen för trygghetsuppdraget för Umeå växer – tryggt och säkert. Huvudansvar: KS, IFN, FGN, FN, KN, ÄN, UKF genom Bostaden och Ultra

Fokusområde 2 - Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv

Jämställdhetsmålet är en övergripande strategisk fråga för kommunen och jämställdhet ska även fortsatt genomsyra samtliga program, då jämställdhetsstrategin slår fast att alla verksamheter inom kommunen ska bedriva ett aktivt jämställdhetsarbete. De insatser som anges under detta utvecklingsområde ska därför ses som prioriteringar för särskilda satsningar inom jämställdhet som bidrar till att stärka den sociala hållbarheten.

2.1 Fortsätta arbetet med jämställd stadsplanering

All planering ska genomsyras av öppenhet, demokrati och jämställdhet. Vi ska utveckla det offentliga rummet så att alla, flickor och pojkar, kvinnor och män kan vistas där på lika villkor. Huvudansvar: JUSK, KS, BN, TN

2.2 Systematiskt utmana och ifrågasätta könade maktrelationer i arbetet med hållbar utveckling

Arbetet har fokus på att medvetandegöra förutsättningar och erfarenheter för flickor och pojkar, kvinnor och män i vår kommun, och vilka konsekvenser dessa får, för att utifrån denna analys skapa en jämnare fördelning av makt och resurser. Huvudansvar: JUSK

2.3 Mäns våld mot kvinnor ska upphöra

Arbetet knyter an till ett Umeå fritt från våld som utgår ifrån Umeå kommuns handlingsplan mot våld, samt det sjätte nationella jämställdhetspolitiska delmålet. Huvudansvar: JUSK, IFN, TN

Fokusområde 3 - Barns uppväxtvillkor

Umeå kommun ska vara en bra plats att växa upp på och alla barn i vår kommun ska ha goda, jämlika uppväxtvillkor, oavsett föräldrarnas bakgrund, inkomst eller livsval

3.1 Barn och ungdomars rätt till delaktighet och inflytande i kommunens utveckling ska säkerställas

Arbetet utgår ifrån barnkonventionens grundläggande principer om barnets rätt att uttrycka sina åsikter och bli lyssnade på i alla frågor som rör det, och är en del i det pågående arbetet med dialog och demokratiutveckling med fokus på utvecklad medborgardialog. Huvudansvar: KS, FGN, GVN, IFN, FN, KN, TN, BN

3.2 Motverka barnfattigdom

Arbetet mot barnfattigdom utgår ifrån Umeå kommuns handlingsplan för halverad barnfattigdom. Huvudansvar: IFN, GVN, PN, KN, FN, FGN, KS, TN, BN, MhN

3.3 Förebyggande folkhälsoarbete

Folkhälsoarbetet är en viktig del för att uppnå en socialt hållbar utveckling genom att skapa goda levnadsvillkor och utvecklingsmöjligheter för hela befolkningen i Umeå kommun. Både det hälsofrämjande och det sjukdomsförebyggande arbetet är viktigt. Inom fokusområdet barns uppväxtvillkor prioriteras kommunens folkhälsoarbete med barn och unga, men arbetet är viktigt livet ut och ett folkhälsoperspektiv med fokus på jämlika förutsättningar för en god folkhälsa ska genomsyra hela programmet.

Huvudansvar: KS, FGN, GVN, IFN, FN, KN, TN, ÄN

Fokusområde 4 - Boende och bebyggelsemiljö

Detta fokusområde handlar om att i takt med fortsatt tillväxt utveckla boendemiljöer som är trygga, tillgängliga och som främjar delaktighet samt möten mellan människor.

4.1 Fortsätta arbetet med strategier för hållbar tillväxt för att stärka den sociala hållbarheten

Arbetet utgår ifrån de strategier för hållbar tillväxt som fastställs i översiktsplanen, som gynnar hållbara flöden, skapar förutsättningar för ett gott vardagsliv och värnar betydelsen av lokal platsidentitet och social hållbarhet, där ett fortsatt målmedvetet arbete för ökad blandning i hela kommunen är grundläggande. Huvudansvar: KS, BN, TN, UKF genom Bostaden och Ultra

4.2 Stärka mötesplatser och överbrygga barriärer

Arbetet utgår ifrån rekommendationerna i rapporten Umeås stadsdelar – så står det till, samt Program för hållbar landsbygdsutveckling i Umeå kommun, som understryker vikten av att stärka mötesplatser, skapa förutsättningar för socialt sammanhållna stadsdelar och tätorter, samt platser och motverka såväl fysiska som sociala barriärer i det offentliga rummet. Huvudansvar: KS, BN, FN, KN, TN, ÄN UKF genom Bostaden och Ultra

4.3 Främja en socialt hållbar bostadsförsörjning och motverka hemlöshet

Kommunens övergripande bostadspolitiska mål är att möta både dagens och framtidens behov av bostäder. För en socialt hållbar bostadsförsörjning och motverka hemlöshet kan det behövas särskilda åtgärder riktade mot de mest utsatta i samhället, utifrån Umeå

Planeringsdirektiv, budget och investeringar 2024

kommuns bostadsförsörjningsprogram. Huvudansvar: KS, BN, IFN, TN, UKF genom Bostaden

Fokusområde 5 - Arbete och försörjning

Arbete och sysselsättning har betydelse för människors livskvalitet och delaktighet och inflytande i samhällslivet. Att kunna försörja sig är en grundläggande förutsättning för goda livsvillkor och för att minska socioekonomiska skillnader. Även sambandet mellan arbete eller sysselsättning och god hälsa är väl belagt i forskningen. Lika viktigt som sysselsättningen i sig är rätten till yrken utefter ens kompetens. En jämlik arbetsmarknad är vad som på allvar skapar förutsättningar för ett jämlikt och socialt hållbart samhälle.

5.1 Skapa förutsättningar för en ekonomisk jämlikhet och en högkvalitativ välfärd för livets alla skeden

Arbetet utgår ifrån de data som kommunen har kring livsvillkor, ekonomi och hälsa. Dessa utgör beslutsunderlag för att prioritera och följa upp kommunens arbete med jämlikhet och folkhälsa. Huvudansvar: KS, IFN, ÄN, UKF genom Bostaden

5.2 Säkerställa tillgång till utbildning för att stärka den enskildes förmåga att leva ett självständigt liv

Arbetet bygger på utgångspunkten att utbildning är en nyckel till försörjning, inte minst för personer i olika typer av utsatthet, och en grundläggande faktor för att kunna stärka den enskildes förmåga att leva ett självständigt liv. Kort eller ingen utbildning innebär markant högre risk för arbetslöshet, lägre lön och i förlängningen ohälsa. Huvudansvar: FGN, GVN

5.3 Särskilt stöd till de personer som står långt från arbetsmarknaden

Arbetet syftar till att samordna insatser för att förbättra kompetensförsörjningen och påskynda individers etablering i arbetslivet med särskilt fokus på personer som står långt från arbetsmarknaden i samverkan med bland annat arbetsförmedlingen, Umeåregionens kommuner och Samordningsförbundet. Huvudansvar: FGN, GVN, IFN

Uppföljning

Övergripande planering, samhällsbyggnadsförvaltningen, är programansvarig och har därmed det övergripande ansvaret för uppföljning och utvärdering av programmet. Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda målen till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen följer årligen upp program och

Planeringsdirektiv, budget och investeringar 2024

handlingsplaner i ordinarie programuppföljning. Kommunstyrelsen kan sedan revidera handlingsplanen vid behov. Revidering ska ske genom gemensam beredning.

Riktade utvecklingsanslag för Social hållbarhet

Anslag (tkr)	Budget 2023	Budget 2024	Plan		
			2025	2026	2027
Utvecklingsanslag Social hållbarhet	6 000				

Relaterade dokument

Övergripande styrdokument samt dokument som relaterar till flera fokusområden

- Strategisk plan för Umeå kommun 2016–2028
- Umeå kommuns översiktsplan
- Umeå kommuns program för hållbar landsbygdsutveckling
- Strategi för jämställdhetsarbete i Umeå kommun
- Kulturpolitiskt program för Umeå kommun
- Program för tillgänglighet i Umeå kommun
- Kriterier utvecklingsanslag social hållbarhet
- UNGA-enkäterna
- Jämlika liv
- Kommungemensam handlingsplan för det suicidförebyggande arbetet
- Avsiktsförklaring för en god, jämlik och jämställd hälsa i Västerbotten

Relaterade dokument för fokusområde 1

- Medborgarlöften Umeå 2021–2022
- Samverkansöverenskommelse 2021–2024 mellan Umeå kommun och Polismyndigheten
- Handlingsplan mot våld
- Åtgärdsplan Umeå växer-tryggt och säkert

- Färdriktning 2020–2025 Umeå växer-tryggt och säkert
- Handlingsplan för gator och parkers trygghetsarbete

Relaterade dokument för fokusområde 2

- Strategi för jämställdhetsarbete i Umeå kommun
- CEMR-deklarationen

Relaterade dokument för fokusområde 3

- Umeå kommuns handlingsplan mot barnfattigdom
- IFN:s handlingsplan för implementering av barnkonventionen
- Barnkonventionen
- Riktlinjer för lekplatser och lekmiljöer

Relaterade dokument för fokusområde 4

- Umeå kommuns bostadsförsörjningsprogram
- Umeås stadsdelar – så står det till
- Umeå kommuns arbete med att motverka och förebygga hemlöshet (KF handlingsplan mot hemlöshet)
- Handlingsplan för gator och parkers trygghetsarbete

Relaterade dokument för fokusområde 5

- Överenskommelse om samverkan för att förbättra kompetensförsörjningen och påskynda individers etablering i arbetslivet mellan Arbetsförmedlingen, Umeåregionens kommuner och Samordningsförbundet.
- Umeå kommuns integrationsstrategi

Övriga relaterade dokument

- Aalborgåtaganden – antagen av kommunfullmäktige
- CEMR-deklarationen (jämställdhet) – antagen av kommunfullmäktige
- Globala målen – Agenda 2030
- Social progress declaration
- Program för tillväxt
- Program för klimatneutralitet
- Program för digitalisering
- Länsstrategi för jämställdhetsintegrering

Program för Klimatneutrala Umeå 2040

Programmet är en konkretisering av inriktningsmål 4 - Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.

Programmets syfte är att minska utsläppen av växthusgaser för att bidra till att minska den globala uppvärmningen och de klimatförändringar som medföljer, i enlighet med Parisavtalet. Kommunfullmäktige har i februari 2020 antagit lokala miljömål och beslutat att Umeå ska vara klimatneutralt 2040⁴, dvs ha nettonollutsläpp av växthusgaser. Som ett delmål beslutades att Umeå kommunkoncern ska vara klimatneutral 2025⁵.

Umeå kommunkoncern genomförde 2021 en första nulägesanalys⁶ av de utsläpp av växthusgaser som uppstår från den egna verksamheten. Analysen grundade sig på 2019 års tillgängliga data och visade att koncernen ger upphov till ungefär 20 % av de territoriella

⁴ Klimatneutralt Umeå 2040 - Klimatneutralt Umeå innebär att senast år 2040 ska Umeå inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Målet innebär att utsläppen av växthusgaser från Umeå ska vara minst 85 procent lägre år 2040 än utsläppen år 1990. (Definitioner har samma betydelse som Sveriges klimatmål.)

⁵ Klimatneutral kommunkoncern 2025 – Kommunkoncernen utsläpp av växthusgaser ska minska och ska vara minst 85 % lägre år 2025 än utsläppen år 2019. Det kan ske med hjälp av bland annat cirkulära materialflöden och återbruk, hållbart resande och transporter, grön energi och energieffektivisering. (Umeå kommunkoncern följer samma definition som Sveriges klimatmål. Det finns dock inget nuläge för 1990 varav Umeå kommun använder 2019 års tillgängliga data som basår.)

⁶ Nulägesanalysen presenteras i Umeå kommunkoncerns åtgärdsprogram för miljömålen.

växthusgasutsläppen inom Umeå kommun. Analysen visar att följande områden har störst klimatpåverkan, och som koncernen behöver kraftsamla för att minska utsläppen från:

- Byggnader av fastigheter och anläggningar
- Energianvändning och fjärrvärme
- Fordon och transporter

Fokusområden

För att nå kommunfullmäktiges klimatmål fokuserar programmet på gemensamma insatser inom områden som bedöms ha störst potential att bidra till ett fossilfritt samhälle och omställning till en cirkulär ekonomi:

Fokusområde 1 – Ledning, styrning och organisation

Gemensamma styr- och arbetsgrupper inom koncernen behöver etableras utifrån de prioriterade områdena. Arbetsgrupperna ska ta fram, prioritera och initiera processer för att minska koncernens klimatpåverkan samt styra bort från processer som riskerar leda till ökad klimatpåverkan.

Fokusområde 2 - Klimatinvesteringsplaner

Umeå kommunkoncerns investeringar behöver analyseras utifrån klimatmålen för att både synliggöra klimatnyttan och gapet mellan mål och investering. Koncernen behöver både utveckla och implementera en samlad metod för klimatinvesteringsplaner.

Fokusområde 3 – Hållbart resande

Transporter står för en betydande del av Umeås territoriella utsläpp och utsläppen från såväl person- som godstransporter behöver minska. För att nå målet om 65 % hållbart resande behövs ytterligare insatser göras. Även arbetet med elektrifieringen av kommunkoncernens fordon är en viktig del i att uppnå målet om en klimatneutral kommunkoncern.

Fokusområde 4 - Cirkulär ekonomi

Umeå kommunkoncern behöver utveckla arbetet med cirkulär ekonomi⁷ ytterligare, som ett konkret sätt att bidra till klimatmålen. Cirkulära materialflöden, avfallshantering, affärsmodeller, upphandling, återbruk och reparationer är centralt för att lyckas i klimatomställningen. Pågående dialog kring återbruk, till exempel inom byggsektorn, ska fortsätta, samt att behovet av gemensam handlingsplan ska analyseras.

Uppföljning

Kommunstyrelsen har samordningsansvar för programmet och har därmed det övergripande ansvaret för uppföljning och utvärdering.

Kommunstyrelsen följer årligen upp program och handlingsplan i ordinarie programuppföljning. En viktig del i programuppföljningen är att säkerställa om programmet uppnår sitt syfte.

Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda fokusområdena till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen kan sedan revidera handlingsplanen vid behov. Revidering ska ske genom gemensam beredning.

Umeå Energi, Bostaden och VAKIN upprättar årligen hållbarhetsredovisningar. Där redovisas bland annat utsläpp från egna transporter, energianvändning och energiproduktion och relevanta mätetal ingår som en del i uppföljningen av programmet.

Indikatorer

Under kommande år kommer indikatorer och datafångst att utvecklas för att motsvara behov och förutsättningar i kommunorganisationen. I den mån det är möjligt ska uppföljningen inkludera statistik som synliggör att olika grupper i samhället har olika förutsättningar i klimatomställningen.

Indikator	Nuvärde	Mål 2025	Långsiktigt mål (2030/2040)	Källa
Utsläpp av växthusgaser, kommunorganisatoriskt, kton CO ₂ e	117 (2019)	18*	Minska	Klimatnuläge 2021, v. 1.0

⁷ Cirkulär ekonomi – innebär att: 1) designa och planera för smartare och effektivare användning av produkter och material vi redan har genom återanvändning, återvinning och utveckling av det som redan finns. 2) minimera uttag av ämnen från berggrunden och fossila källor när vi behöver producera något nytt. Designa på ett sätt som medger långtidsanvändning, återbruk (utveckling av produkt) och återvinning.

Utsläpp av växthusgaser, kommungeografiskt, kton CO ₂ e	593 (2019)	492	90**	ClimateView
Andel hållbart resande (buss, cykel, gång) i Umeås tätort, procent	50 (2014)	65	-	Resvaneundersökning 2014
Mängd insamlat kommunalt avfall, exkl trädgårdsavfall, kg/person och år	392 (2021)	380	-	Avfallwebb
Andel kommunalt avfall till materialåtervinning, inklusive biologisk behandling, procent	41 (2020)	60	-	Kolada

*85 % lägre än utsläppen år 2019

**85 % lägre år 2040 än utsläppen år 1990

Riktade utvecklingsanslag för klimatneutralitet

Anslag (tkr)	Budget 2023	Budget 2024	Plan		
			2025	2026	2027
Utvecklingsanslag klimatneutralitet	3 000				

Relaterade dokument till program för klimatneutralitet

Styrdokument antagna av KF/KS

- Avfallsplan för Umeåregionen (KF 2020)
- Cykeltrafikprogram (KF 2018)
- Energiplan (KF 2003)
- Fotgängarprogram för Umeå (KF 2019)
- Godstrafikprogram (KF 2018)
- Inköps- och upphandlingspolicy (KF 2016)
- Kollektivtrafikprogram (KF 2021)
- Näringslivsstrategi Umeå kommun (KF 2019)
- Parkeringsprogram (KS 2013)
- Riktlinjer för resor i tjänsten, Umeå kommun (KS 2016)
- Strategiska planen (KF 2016)

- Trafiksäkerhetsprogram (KF 2014)
- Umeå kommuns Översiktsplan (KF 2018)
- Umeås lokala miljömål (KF 2020)
- Åtgärdsplan för minskade utsläpp av växthusgaser (KF 2009)
- Åtgärdsprogrammet för renare luft (KF 2015)

Övriga relaterade dokument

- Program för social tillväxt
- Program för social hållbarhet
- Program för digitalisering

Umeå kommunkoncerns bolag

- Affärsplan 2018–2022 (Bostaden 2017)

Planeringsdirektiv, budget och investeringar 2024

- Affärsplan 2020–2024 (Vakin 2019)
- Affärsplan inkluderar hållbarhetsmål för minskat klimatpåverkan (UPAB)
- Affärsplan inkluderar hållbarhetsmål för minskad miljö- och klimatpåverkan (Umeå Energi)
- Hållbarhetspolicy (Umeå Energi)
- Hållbarhetsstrategi (Bostaden, ej beslutat)
- Kollektivtrafikplan inkluderar hantering av miljöambitioner (Kollektivtrafiken 2020)
- Ägardirektiv för de kommunala bolagen

- Miljöledningssystem (ISO 14 001) Umeå Energi, Vakin, delar av Umeå kommun

Undertecknade åtaganden

- Klimatkontrakt 2030
- Circular Cities Declaration
- Covenant of Mayors
- Cities Race to Zero

Kommande styrdokument

- Arkitekturpolicyn/träbyggnadsstrategi
- Handlingsplan för cirkulär ekonomi
- Umeås Klimatfärdplan
- Resepolicy

Personalpolitiska mål och uppdrag

Personalpolitiska mål

Mål 6. Umeå kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare som klarar kompetensförsörjningen och kommunens medarbetare ska spegla mångfalden i samhället. Samordningsansvar: personalnämnden

Mål 7. Umeå kommun ska ha ett närvarande ledarskap som skapar förutsättningar för goda resultat där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte ska vara fler än 30.

Samordningsansvar: personalnämnden

Mål 8. Umeå kommun ska ha hälsofrämjande arbetsplatser och en sjukfrånvaro som ligger lägre än genomsnittet för Sveriges kommuner. Olikheter mellan kvinnors och mäns arbetsmiljöer, arbetsvillkor och sjukfrånvaro ska minska. Samordningsansvar: personalnämnden

Mål 9. Umeå kommun ska ha heltid och tillsvidareanställning som norm.

Samordningsansvar: personalnämnden

God ekonomisk hushållning – Ekonomiska riktlinjer, tilläggsuppdrag och finansiella mål

Finansiella mål

Mål 10. Resultatet i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning ska uppgå till 0,5 procent.

Mål 11. Självfinansieringsgraden ska öka i förhållande till snittet de senaste fem åren, exklusive exploateringsintäkter.

Regler för god ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning innebär att både kommunens finansiella och verksamhetsmässiga mål uppnås, att verksamheten bedrivs långsiktigt, ändamålsmässigt och effektivt och att ekonomiska aktiviteter sker i enlighet med lagar, regler och etablerade normer. Det genomförs så här:

- Umeå kommuns verksamhet styrs av kommunfullmäktige genom grunduppdrag, mål och budgetramar för drift och investeringar. Av kommunfullmäktige fastställd budgetram för nämnd innefattar medelstillsdelning för samtliga kostnader för nämndens verksamhet.
- Nämnder som redovisar eller befarar ett underskott som överstiger en procent av tilldelad budgetram ska, om underskottet uppgår till mer än 1 mnkr, snarast redovisa en pris- och tidsatt åtgärdsplan till kommunstyrelsen och vidta de åtgärder som krävs för att uppnå en budget i balans
- De i planeringsdirektiv, budget och verksamhetsplan angivna grunduppdragen och målen ska följas upp under budgetåret och slutligt avrapporteras i bokslut/verksamhetsrapporter.
- Den ekonomiska planeringen ska utgå från försiktighetsprincipen, där säkerhet i antaganden är en viktig grundförutsättning.
- Överskott är en nödvändig förutsättning för att finansiera framtida investeringar.
- Verksamheternas nettokostnader får inte öka snabbare än skatteintäkter, generella statsbidrag, utjämning och finansnetto.
- Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att Umeå kommun har god ekonomisk hushållning och följer kommunallagens krav på budget i balans. Nämnderna har detta ansvar inom sitt område och inom ramen för sin budget och regelverket för inteckning i fiktivt eget kapital.
- Vid resursbrist ska tvingande nivåer enligt lagstiftning och myndighetskrav prioriteras. Alla större förändringar av verksamheten ska kostnadsberäknas (kalkyleras) och resursavstämmas före genomförande.

- Alla beslut ska innehålla en ekonomisk konsekvensbeskrivning som tydliggör hur beslutet påverkar kommunens ekonomi och hur det ska finansieras.

Uppföljning, analys och utvärdering

Återrapportering till kommunfullmäktige

Återrapportering till kommunfullmäktige från kommunstyrelse, nämnder och bolag sker via årsredovisning över föregående kalenderår. Årsredovisning sammanställs av kommunstyrelsen och överlämnas till kommunfullmäktige och revisorer inför kommunfullmäktiges sammanträde i april. Förutom årsredovisningen ska kommunstyrelsen sammanställa och överlämna ett delårsbokslut över årets åtta första månader, delårsbokslutet inkluderar kommunstyrelse, nämnder och bolag. Delårsbokslutet överlämnas till kommunfullmäktige och revisorer senast 15 oktober.

För att förbättra kommunfullmäktiges insyn och möjlighet att hantera avvikelser sker även återrapportering från nämnder, bolag och kommunstyrelse till kommunfullmäktige via en förenklad rapport för perioden januari–april. Den förenklade rapporten innehåller information relaterad till bolagens ekonomi samt nämndernas ekonomi och personalförhållanden.

Övrig uppföljning

De kommunala verksamheterna följs upp och utvärderas kontinuerligt. Uppföljning och utvärdering sker med syfte att följa nämnders och bolags grunduppdrag samt uppfyllelse av inriktningsmål och tilläggsuppdrag, men även att uppnå kvalitet och utveckling av kommunens strukturella förutsättningar/resurser. Uppföljning och utvärdering ger även signaler om behov av och underlag för att kunna korrigera grunduppdrag, inriktningsmål, planering eller resursfördelning. Uppföljning sker till exempel genom:

- uppföljning av grunduppdrag
- uppföljning av inriktningsmål & program
- uppföljning av tilläggsuppdrag
- resultatutvärderingar
- process- och kvalitetsuppföljning
- medborgar- och brukarundersökningar
- synpunkter och klagomål från medborgare och brukare
- uppföljning Intern kontroll
- förslag- och avvikelshantering.

Intern styrning och kontroll

Kommunfullmäktige har beslutat om riktlinjer för kommunens arbete med intern styrning och kontroll. Den interna kontrollen skall baseras på riskanalyser och innehålla lämpliga åtgärder mot prioriterade risker. För mer information se Riktlinjer för Intern styrning och kontroll.

Lagstadgade planer

Umeå kommun är enligt lag ålagd att utarbeta vissa kommunala planer. Dessa lagstadgade planer bereds på kommunfullmäktiges uppdrag av aktuell nämnd och beslutas av kommunfullmäktige (om så krävs i lagstiftningen) alternativt ansvarig nämnd.

Förslag budget 2024 och plan 2025–2027 för nämnder och styrelse

Viktiga utgångspunkter för planeringsdirektivet:

- Demografiprognosens påverkan på skatteintäktsprognos
- Pensionskostnadsprognos
- Ny beräkning av arbetsgivaravgifter
- Tillfällig höjning av kraftintäkter för 2024
- Oförändrad skattesats

Centerpartiet föreslår 0,5% i överskott för 2024 för att kompensera för de tillfälligt kraftigt ökade pensionskostnaderna.

Föreslagen budgetram för nämnd innefattar medelstilldelning för samtliga kostnader för nämndens verksamhet i 2024 års prisnivå och utgår från ett förändrat PO-pålägg från 42,75 procent i 2023 års budget till 44,05 procent i förslag till budget för 2024.

Budgetramarna är nettokostnadsramar för styrelse och nämnder. Ramarna har fastställts utifrån nuvarande organisation. Eventuella organisationsöversyner och/eller överföring av verksamheter till nytt ansvar regleras genom beslut om tekniska förändringar av budgetramarna.

Tabell 1. Förslag till budgetramar nämnder och styrelse

Belopp i tkr

Nämnd/Styrelse	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027
Kommunstyrelse	-1 114 414	-1 222 070	-1 261 759	-1 314 110	-1 346 559
Teknisk Nämnd	-1 375 965	-1 405 000	-1 483 301	-1 536 483	-1 594 531
För och Grundskolenämnd	-2 237 659	-2 306 205	-2 421 567	-2 508 390	-2 603 157
Gymnasie och vuxenutbildningsnämnd	-576 455	-597 739	-624 121	-646 498	-670 923
Individ och familjenämnd	-1 572 280	-1 627 398	-1 699 227	-1 760 150	-1 826 649
Äldrenämnd	-1 263 048	-1 309 883	-1 367 698	-1 416 735	-1 470 259
Byggnadsnämnd	-53 513	-50 000	-58 340	-60 432	-62 715
Miljö och Hälso skyddsnämnd	-18 990	-19 000	-20 823	-21 570	-22 385
Kulturnämnd	-159 176	-160 000	-172 123	-178 294	-185 030
Fritidsnämnd	-146 806	-150 000	-158 719	-164 409	-170 621
Kommunfullmäktige	-3 863	-3 971	-4 147	-4 295	-4 457
Valnämnd	-3 264	-16 383	-3 533	-3 659	-3 798
Personalnämnd	-1 231	-1 263	-1 319	-1 367	-1 418
Umeåregionens Brand och räddningsnämnd	-73 123	-69 145	-72 197	-74 786	-77 611
Överförmyndarnämnd	-15 189	-15 705	-16 399	-16 987	-17 628
Gemensam IKT nämnd Umeå-Skellefteå	0	0	0	0	0
Gemensam nämnd Umeåregionen	0	0	0	0	0
Summa nämndsramar	-8 614 976	-8 953 762	-9 365 273	-9 708 165	-10 057 741
Varav finansiella kostnader pensioner	-43 432	-83 774	-18 338	-25 665	-32 199
Summa verksamhetens netto-kostnader (exkl finansiella kostnader)	-8 571 544	-8 869 988	-9 346 935	-9 682 500	-10 025 542

*avser total ram för kommunstyrelsen vilken även innefattar av kommunfullmäktige beslutade åtaganden och finansiella kostnader för pensioner

Tabell 2. Specifikation av förslag kommunstyrelsens budgetram

Belopp i tkr

Kommunstyrelse	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027
Kraftverksamhet	117 000	189 000	117 000	117 000	117 000
Kollektivtrafik	-144 566	-160 566	-166 566	-172 566	-188 566
Umeå Folkets hus	-27 517	-26 292	-26 570	-26 851	-25 620
Västerbottens museum	-17 171	-17 790	-18 430	-19 093	-19 781
Norrlandsoperan	-31 423	-32 554	-33 726	-34 940	-36 198
Friskvårdsbidrag	-7 498	-7 584	-7 671	-7 747	-7 825
Fackliga förtroendemen	-13 422	-13 918	-14 266	-14 627	-15 177
Utdelning UKF	0	0	0	0	0
Utvecklingsanslag:					
- Tillväxtanslag	-20 315	-19 815	-19 815	-19 815	-19 815
- Verksamhetsutvecklingsanslag digitalisering	-6 000	0	0	0	0
- Verksamhetsutvecklingsanslag social hållbarhet	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
- Verksamhetsutvecklingsanslag bostadsförsörjning	-3 000	0	0	0	0
- Verksamhetsutvecklingsanslag klimat	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Verksamhetsutvecklingsbidrag omställning		-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
Anslag för oförutsedda behov	-20 337	-20 337	-20 337	-20 337	-20 337
Avskrivningar	-502 935	-553 111	-587 756	-624 016	-650 278
Utrangeringar	-14 000	-14 000	-14 000	-14 000	-14 000
Pensioner nettokostnad	-160 607	-260 931	-183 283	-189 097	-189 349
Kommunstyrelsen administration, bidrag och politisk verksamhet övrigt	-253 623	-269 179	-276 457	-286 103	-296 195
Summa kommunstyrelse (inkl finansiella kostnader pensioner)	-1 114 414	-1 222 077	-1 266 877	-1 327 193	-1 381 139

Tabell 3. Resultaträkning 2023–2027

Belopp i mnkr

	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027
Verksamhetens intäkter	1 626,5	2 117,6	2 189,8	2 264,6	2 343,8
Verksamhetens kostnader	-9 695,1	-10 544,0	-10 949,0	-11 323,1	-11 719,1
Avskrivningar	-502,9	-553,1	-587,8	-624,0	-650,3
Verksamhetens nettokostnader	-8 571,5	-8 979,5	-9 347,0	-9 682,5	-10 025,6
Skatteintäkter, statsbidrag och utjämning	8 712,1	9 116,2	9 540,2	9 900,7	10 274,1
Finansiella intäkter	230,9	277,6	330,4	388,6	436,5
Finansiella kostnader	-284,0	-370,3	-370,9	-448,4	-520,6
Fördelningsreserv för politiska prioriteringar	0,0	0,0	-57,2	-59,4	-61,6
Resultat	87,5	44,0	95,5	99,0	102,8

Tabell 4. Finansieringsbudget 2023–2027

Belopp i mnkr

	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027
Resultat	87,4	44,0	95,4	99,0	102,7
Avskrivningar	502,9	553,1	587,8	624,0	650,3
Pensionsavsättning	49,1	132,2	-25,6	-28,3	-23,3
Summa tillförda medel	639,4	729,3	657,6	694,7	729,7
Nettoinvesteringar	-1 511,7	-1 616,0	-1 404,0	-1 085,2	-974,5
Nettoutgifter MEX	-18,5	-173,7	74,9	-45,5	-226,1
Summa använda medel	-1 530,2	-1 789,7	-1 329,1	-1 130,7	-1 200,6
Förändring av rörelsekapital	-890,8	-1 060,4	-671,5	-436,0	-470,9

*Budget 2023 inklusive justering för förslag till reviderad investeringsbudget 2023

Tabell 5. Nyckeltal

	Budget 2023	Budget 2023 reviderad inv budget	Förslag budget 2024	Förslag plan		
				2025	2026	2027
Nettokostnadernas (exkl avskrivningar) andel av skatteintäkter och generella statsbidrag	92,6%	92,6%	91,7%	91,9%	91,6%	91,5%
Soliditet *	28,7%	29,6%	28,3%	28,0%	27,9%	27,8%
Soliditet**	28,7%	29,6%	28,3%	28,0%	27,9%	27,8%
Självfinansieringsgrad ***	40,4%	41,3%	41,3%	67,4%	79,6%	75,9%
Självfinansieringsgrad ****	39,6%	35,7%	42,0%	55,4%	75,3%	84,8%
Låneskuld/invånare, tkr *****	29,0		25,6	29,0	30,9	33,3
Låneskuld/invånare, tkr *****		18,2	25,6	29,0	30,9	33,3

* Inklusive pensionsförpliktelser. Beräkningen utgår från budget 2023.

**Inklusive pensionsförpliktelser och justering för förslag till reviderad investeringsbudget 2023

*** Inklusive exploatering.

**** Exklusive exploatering

*****Inklusive exploateringsintäkter. Beräkningen utgår från budget 2023.

*****Inklusive exploateringsintäkter. Beräkningen utgår från förslag till reviderad investeringsbudget 2023.

Budget 2023 avser budget fastställd av kommunfullmäktige 2022-06-20.

Budget 2023 reviderad investeringsbudget 2023 utgår från bokslut 2022 avseende soliditet och låneskuld.

Förslag till investeringsramar 2023–2027

Tabell 6. Förslag till investeringsramar per nämnd

Belopp i tkr

Nämnd/styrelse	Budget 2023	Förslag reviderad budget 2023	Förslag budget 2024	Förslag plan		
				2025	2026	2027
Kommunstyrelsen	174 453	136 635	125 858	26 078	29 267	25 656
Teknisk nämnd	1 207 159	1 409 191	1 138 876	1 087 952	790 800	765 884
För- och grundskolenämnd	28 580	15 197	37 862	28 085	16 860	16 420
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	6 500	10 550	19 150	12 850	20 465	3 465
Individ- och familjenämnd	15 627	18 147	16 245	10 128	8 726	8 726
Äldrenämnd	21 319	28 055	35 210	21 945	19 437	19 437
Byggnadsnämnd	428	471	471	471	470	470
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	257	283	283	283	282	282
Kulturnämnd	4 800	5 837	7 280	4 873	4 850	4 850
Fritidsnämnd	10 700	12 905	14 155	11 770	11 757	11 757
Valnämnd	500	550	0	550	0	0
Brand- och räddningsnämnd	19 500	16 060	25 560	21 550	41 082	550
Summa styrelse/nämnd	1 489 824	1 653 882	1 420 949	1 226 535	943 995	857 496
Mark- och exploatering - anläggningar	306 700	190 450	278 800	222 800	423 100	617 300
Summa inkl mark- och exploatering	1 796 524	1 844 332	1 699 749	1 449 335	1 367 095	1 474 796

Pga. datahaveri så har Centerpartiets förslag till reviderad investeringsbudget försvunnit. Vi har dock två justeringar i investeringsramen som vi återkommer med i Kommunfullmäktige.

1. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden tillförs 20 miljoner kronor för reinvesteringar avseende maskiner och inventarier på gymnasieskolorna Dragon och Forslunda.
2. För- och grundskolenämnden tillförs 15 miljoner kronor för utbyggnad av förskolekapacitet i Tavel sjö

Alliansens gemensamma uppdrag

I likhet med tidigare år så har Allians för Umeå ett antal gemensamma uppdrag som vi fyra partier står bakom.

FLER JOBB OCH BÄTTRE FÖRETAGSKLIMAT

1. Uppdra till Byggnadsnämnden, Individ- och familjenämnden, Miljö- och hälsoskyddsnämnden samt Äldrenämnden att införa efterhandsdebitering av all myndighetsutövning för att säkerställa förutsägbarhet gentemot privatpersoner och enskilda företag.
2. Uppdra till Kommunstyrelsen att införa utmaningsrätt inom kommunal verksamhet, vilket innebär att enskilt drivna företag kan utmana kommunal verksamhet för upphandling.
3. Uppdra till Kommunstyrelsen att med externt stöd genomlysas all kommunal verksamhet, såväl inom förvaltningarna som de kommunala bolagen, gällande förekomsten av osund konkurrens. Kommunen ska skyndsamt ge förslag för att åtgärda eventuell förekomst av osund konkurrens.
4. Uppdra till Kommunstyrelsen att utarbeta riktlinjer för att skapa bättre planberedskap för handels- och företagsetableringar i attraktiva lägen. Företag ska kunna välja mellan flera olika markområden planlagda för handel när de vill etablera sig i Umeå.
5. Uppdra till berörda nämnder att göra en översyn av avgiftsnivåerna för tillstånd och tillsyn i syfte att underlätta start och drift av nya småföretag.

BOSTADSBYGGANDE

6. Uppdra till Kommunstyrelsen och Byggnadsnämnden att öppna upp fler områden för byggnation av bostäder.
7. Uppdra till AB Bostaden att avyttra delar av AB Bostadens fastighetsbestånd, för att möjliggöra ökad nyproduktion och upprustning av befintligt bestånd.

SKOLA

8. Uppdra till För- och grundskolenämnden att införa ett obligatoriskt och aktivt val av skola samt ett skolpengssystem i Umeå som beslutas av Kommunfullmäktige.
9. Uppdra till För- och grundskolenämnden att införa en elevhälsogaranti i skolan – garanterad kontakt med elevhälsan inom 24 timmar.

10. Uppdra till För- och grundskolenämnden att stimulera etablering av externa aktörer inom förskoleverksamheten.
11. Uppdra till För- och grundskolenämnden att genomföra en kommunövergripande satsning i syfte att öka tillgången på dagbarnvårdare i kommunens verksamhet.
12. Uppdra till För- och grundskolenämnden att avlasta lärarna från administrativt arbete, genom ett successivt införande av lärarassistenter.
13. Uppdra till För- och grundskolenämnden att uppmuntra kommunala skolor att ombildas till intraprenader.
14. Uppdra till För- och grundskolenämnden att föräldrar, i stället för dagens 6 månader, ska kunna ansöka om plats i förskola upp till ett år innan den ska tas i anspråk.
15. Uppdra till För- och grundskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, att kartlägga antisemitismen i Umeås skolor och ta fram konkreta åtgärdsförslag för att motverka antisemitism.

ÄLDREOMSORG OCH FUNKTIONSHINDEROMSORG

16. Uppdra till aÄldrenämnden och Individ- och familjenämnden att skapa större fokus på kvalitet och öka valfriheten för brukarna genom att införa Lagen om valfrihetssystem (LOV) inom särskilt boende, funktionshinderomsorg och daglig verksamhet.
17. Uppdra till Äldrenämnden och Individ- och familjenämnden att justera ersättningsnivåerna så att de privata hemtjänstutförarna och den kommunala hemtjänsten får samma ersättning och kan konkurrera på lika villkor.
18. Uppdra till Äldrenämnden att uppmuntra enheter inom den kommunala äldreomsorgen att ombildas till intraprenader.
19. Uppdra till Äldrenämnden att införa vårdnära serviceteam brett på kommunens alla vård- och omsorgsboenden för att frigöra arbetsuppgifter från ordinarie personal samtidigt som det ger mer tid till brukarna vilka personalen i första hand är till för.
20. Uppdra till Kommunstyrelsen, Byggnadsnämnden samt Individ- och familjenämnden att stimulera etablering av särskilda boenden via externa aktörer för att tillgodose behovet av boende med stöd och service hos personer med funktionsnedsättning.

ÖVRIGT

21. Uppdra till Kommunstyrelsen och Tekniska nämnden att återinföra en form av den tidigare köp/sälj-modellen för att bland annat reducera kommunens lokalkostnader.

22. Uppdra till Tekniska nämnden att möjliggöra konkurrensutsättning av delar av kommunens städfunktioner.
23. Uppdra till Fritidsnämnden att konkurrensutsätta driften av nämndens badverksamhet.
24. Uppdra till Tekniska nämnden att införa kamerabevakning av särskilt brottsutsatta platser i kommunen.

Bilagor till planeringsdirektiv 2024

Bilaga 1 - Sammanställning av styrelsens och nämndernas yttranden över förslag till planeringsdirektiv för 2024

Bilaga 2 – Umeå kommun företags (UKFs) yttrande över planeringsdirektiv 2024.

Bilaga 3 – Förslag på investeringsbudget 2023 och 2024 samt investeringsplan för 2025–2027

Bilaga 4 – Förslag på Mark- och exploateringsbudget 2023 och 2024 samt plan för 2025–2027

Uppdrag: Kommunala trygghetsboenden